

SELVITYS

KIRJASTO &
KULTTUURITALO

Olen suurella mielenkiinnolla lukenut tämän selvityksen, joka on perusteellinen ja antaa selkeän kuvan kirjaston ja kulttuuritalon tarpeesta Loviisassa. Selvitys toimii erinomaisena tiekarttana prosessin edetessä, ja se sisältää runsaasti tietoa ja ajatuksia herättäviä näkökulmia, jotka avaavat hyvän vuoropuhelun päättäjien ja kaikkien muiden osapuolten välillä.

Kaiken kaikkiaan katson, että vakavasti otettavat päättäjät hyötyvät suuresti perusteellisesta selvityksestäsi, joka tarjoaa hyvän pohjan tarvittaville päätöksille.”

– Stefan Mutanen, Karjaa, Fastighets Ab Fokus, hallituksen puheenjohtaja

SISÄLLYSLUETTELO

1.TAUSTAA	4
2.TARVEANALYYSI	5
3.MÄÄRITELLYTYDINTOIMINNAT	13
4.RAJAUKSET	13
5.LIIKETOIMINTAMALLI/PALVELUMALLI	14
6.ORGANISAATIOKULTTUURI	25
7.RAHOTUS	29
8.YHTEISTYÖVERKOSTOT	36
9.SEURAUSSANALYYSI	38
PÄÄTÖSSANAT	43
LIIITEET	46

TAUSTAA:

Keskustelu uuden ja tarkoituksenmukaisen kirjaston tarpeesta Loviisassa on jatkunut yli viidenkymmenen vuoden ajan. 1990-luvun puolivälissä asia ratkaistiin pelastamalla Seurahuone ja sijoittamalla kirjasto sinne. Ratkaisu oli alun alkaen epäonnistunut ja kesti 20 vuotta, kunnes kirjasto joutui muuttamaan väliaikaisiin ja täysin riittämättömiin tiloihin – joissa se edelleen toimii.

Samaan aikaan on lähes kahdenkymmenen vuoden ajan käyty keskustelua ammattitaiteilijoiden ja asukkaiden keskuudessa ei vain uuden kirjaston, vaan myös tarkoituksenmukaisen esityslavan ja siihen liittyvän tekniikan tarpeesta. Se, että kirjasto on joutunut toimimaan epäsovivissa tiloissa liian pitkään ja ammattitaiteilijat ovat olleet täysin vailla tyydyttäviä tiloja, on aiheuttanut suurta turhautumista.

Kirjaston tarpeita kartoittanut AVIn rahoittama erillinen selvitystyö, jonka teki yhteisöpedagogi ja osallistavan suunnittelun erikoisasantuntija Jaana Laaksonen, osoitti selvästi, että asukkaiden ja eri sidosryhmien käsitykset kirjastosta liittyvät vahvasti kulttuuritaloon.

Lähes kaikissa ryhmätyöpajoissa korostettiin esityslavan ja kuvataiteelle tarkoitettujen tilojen tarvetta. Myös useita muita näkökulmia nostettiin esiin, ne on esitetty myöhemmin tässä työssä.

Puutetta on paikannut se, että yksityinen yritys Marilyn on samanaikaisesti investoinut yhä enemmän infrastruktuuriinsa, muun muassa saavutettavuuteen, tekniikkaan ja näyttämöön – omalla kustannuksellaan. Se on ollut ainoa paikka tapahtumille, kuten uudenvuoden show’lle, mutta tilat ja tekniikka eivät ole optimaaliset. Yrityksen omistaja on kuitenkin ollut hyvin myönteinen hinnoittelun suhteen.

Samaan aikaan valtakunnallinen poliittinen ja taloudellinen tilanne on muuttunut merkittävästi. Kulttuuriin kohdistuvat leikkaukset ovat osuneet kaikille tasoille. On vahvoja merkkejä siitä ettei tilanne parane vuosikausiin. Samaan aikaan Loviisan kaupungin taloudellinen tilanne on tyydyttävä.

Poliittiset päätökset ovat usein ristiriidassa näyttöön perustuvan tutkimuksen kanssa (ks. liite). Koska kattava selvitys kirjaston tarpeista osoittaa selvästi, että kirjasto mielletään jo nyt kulttuuritaloksi, jossa on monipuolisia mahdollisuuksia kulttuuritoimintaan, on perusteltua käyttää johdonmukaisesti käsitettä ”kirjasto ja kulttuuritalo”.

Tätä tukevat sekä yleisiä kirjastoja koskeva laki että kuntien kulttuuritoimintaa koskeva laki

Loviisassa 15.8.2025 Päivi Ahvonen

1. VAHDOLLISEN KULTTUURITALON TARVEANALYYSI

NYKYTILANTEEN KARTOTUS

Nykyiset mahdollisuudet lavataiteelle:

Liikuntahallia käytetään isommille tapahtumille, mutta sieltä puuttuvat lava sekä ääni- ja valovarustus. Katsomo sijaitsee liian korkealla konsertteja tai tanssiesityksiä varten. Jotkut ihmiset eivät pysty olemaan hallissa sisäilmaongelmien vuoksi.

Kylien kylätiloissa on usein lava, mutta tekniikka, pukuhuoneet ja muut tarvittavat tilat puuttuvat. Ne täyttävät kuitenkin tärkeän tehtävän tapahtumapaikkana kokouksille ja pienemmille tapahtumille maaseudulla.

Seurahuoneella on samat puutteet kuin monilla muilla pienemmillä lavoilla Loviisassa: salista puuttuvat kunnollinen ääni- ja valovarustus, liikkuva katsomo ja pukuhuoneet. Ammattimuusikoiden mukaan akustiikka on sitä vastoin erinomainen kamarimusiikille – ”paras 100 kilometrin säteellä”. Kuitenkin kaiku aiheuttaa ongelmia vahvistetulle musiikille, ja ilmastoinnista lähtevä ääni häiritsee sointia ja vaikeuttaa kuuntelemista.

Kirkot sopivat parhaiten kuorolaululle, hengelliselle musiikille ja akustisille soittimille. Kirkossa, johon mahtuu 800 henkeä, on esiintynyt Lohjan sinfoniaorkesteri ja siellä on pidetty konsertteja Loviisan Sibeliuspäivien ja SaltFestin avajaisten puitteissa.

Koulut: Uudessa suomenkielisessä koulukeskuksessa, Generalshagenissa ja lukiossa ei ole tarkoituksenmukaisia lavoja tai teknisiä ratkaisuja.

Kino Marilyn: Yksityinen yritys on satsannut lavaan ja investoinut ääni- ja valovarustukseen, mutta tilassa ei ole backstagea eikä pukuhuoneita esiintyjille. Näistä puutteista huolimatta Marilyn, joustavan vuokranantajan ansiosta ja parempien vaihtoehtojen puutteessa, on ollut hyvin arvostettu kulttuurin harjoittajien keskuudessa. Tila sopii myös hyvin esimerkiksi keskustelutilaisuuksiin – tosin silloin ei voi näyttää elokuvia. Marilynissä on myös se ongelma, että esimerkiksi lavasteita ei voi jättää esille pidemmäksi aikaa, vaan ne on purettava esitysten välillä, koska siellä esitetään myös elokuvia.

Yrittäjä on itse ollut aloitteellinen Marilynin muuttamiseksi pelkästä elokuvateatterista kulttuuritaloksi, kun elokuvateatteritoiminta itsessään ei ole kannattavaa. Täydet näytökset ovat epätavallisia; viimeisten seitsemän vuoden aikana se on tapahtunut vain harvoin, kuten tanssiopiston joulumatineassa, Arpan konsertissa ja neljässä uudenvuoden show'ssa.

Makkaratehdas: Tämä yksityinen taidelava on yksityisessä kodissa, minkä vuoksi tilaisuudet siellä ovat pieniä ja taiteilijoiden itsensä järjestämiä korkeintaan 40–50 hengen yleisölle.

Pienemmän blackboxin tarpeesta:

”Kun työskentelee Marilynin tilassa ja sen kanssa, on se valitettavasti niin, että esitysinfrastruktuuri on kaukana siitä, mitä kulttuurikeskuksen pitäisi tarjota. Yleisö ei näe sitä, mutta backstagen, pukuhuoneen ja laadukkaan tekniikan puuttuminen tekee siellä työskentelemisestä vaativaa. Verrattuna Grandiin, Taidetehtaaseen tai Fokukseen Marilyn ei yllä samalle tasolle. Tarkoitan, että tarve on suuri. Haluan myös korostaa, että kulttuurikortteli, jossa on eri lavoja mutta yhtenäinen tekniikka, olisi edullista. Silloin tiedetään, miten tekniikka toimii, ja varustusta voi lainata salien välillä

isommissa tapahtumissa. Se olisi ihanteellista.”

Ääniteknikko 1

Integrointi muiden palvelujen kanssa

Nykytilanteessa kirjastoa ei ole integroitu muiden palvelujen kanssa fyysisesti, vaikka yhteistyötä on paljon esimerkiksi kulttuuritoimen ja koulujen kanssa.

Tämä kohta koskee etenkin Marilynä (yksityinen) ja Seurahuonetta, mutta myös kansalaispalveluja kuten kulttuuritoimea, kirjastotoimea ja kansalaisopistoa – mahdollisesti myös Lovinfoa.

Mikäli uusi kirjasto ja kulttuuritalo sijaitsevat Marilynin ja Seurahuoneen välittömässä läheisyydessä, niiden toiminnot voivat tukea toisiaan ja myös muita ympäröiviä palveluja, kuten ravintoloita. Se tekee keskustastamme elävämmän. Tilastot näyttävät, että monissa kunnissa lainaus- ja vierailumäärät ovat moninkertaistuneet kirjaston tilojen ollessa uusia tai korjattuja. Näin on tapahtunut esimerkiksi esimerkiksi Karjaalla, Siuntiossa, Haminassa ja Kirkkonummella.

Tarpeeseen liittyvä käyttäjämäärä

Tämän selvityksen yhteydessä on käyty lukuisia keskusteluja muun muassa taiteen ja kulttuurin ammattilaisten, kulttuurintuottajien, virkamiesten, luottamushenkilöiden, kirjaston käyttäjien, elokuvateatteri- ja kulttuuritaloyrittäjien kanssa. Koska kyseessä ovat lakisääteiset palvelut, jotka pitää mahdollistaa kaikille. Palveluita tulevat hyödyntämään kaikki loviisalaiset vauvasta vaariin.

Erityiset tunnusmerkit tarvealueella

Loviisasta puuttuvat tarkoituksenmukaiset tilat niin kirjastolle kuin kulttuuritoiminnalle. Keskustassa ei ole helposti saavutettavia ja nykyaikaisia tiloja, jotka sopivat kirjastolle tai

kulttuurille – poikkeuksena yksityisesti toimiva Marilyn, jonka tilat omistaa kaupunki ja jossa yrittäjä on vuokralaisena.

- Kuvataiteessa, lavataiteessa ja musiikissa on vallalla nykyajan tarpeita vastaavien tilojen puute.
- Tilojen tulee sijaita keskeisellä paikalla ja olla saavutettavia päiväsaikaan, koska esimerkiksi koulujen salit ovat silloin varattuja. Kansalaisopistolla on erityisesti tarvetta sellaisille tiloille.
- Tarvitaan esteetön monitoimisal (väh. 120 m² + liikkuva katsomo), jossa on tanssilattia, tanssimatto, peilejä, liikkuva katsomo, suihku, pukuhuoneita ja varasto. Sitä voitaisiin käyttää päivisin esimerkiksi tanssiin, musiikkiin ja liikuntaan.

”Ammattimaista lavataiteilijaa ei voi kutsua esiintymään saliin, joka ei ole tarkoituksenmukaisesti varustettu. Se on kuin kutsuisi eliittiurheilijan kilpailemaan koulun pihalle.”

— Ammattinäyttelijä 2

KULU-ANALYYSI NYKYTILANNEJA TOMOTTUTULOS

Tässä kappaleessa tulee jonkin verran toistoa, joten se on kirjoitettu tiivistetysti.

Nykytilanne

Kaupungin, yhdistysten ja yksityishenkilöiden omistuksessa on joitain tiloja, lavan kanssa tai ilman, mutta ne eivät sovellu lavataiteeseen, koska niistä puuttuvat tekniset varusteet, katsomo ja pukuhuoneet.

Samanaikaisesti on merkittävä joukko taiteen ja kulttuurin harjoittajia ja tuottajia, jotka tarvitsevat tarkoituksenmukaisen lavan, sekä henkilökuntaa, joka tarvitsee nykyaikaiset työtilat.

Synergiavaikutuksia voidaan saavuttaa kokoamalla kirjaston, kulttuuritoimen ja kansalaisopiston henkilökunta saman katon alle. Nämä kaikki ovat keskeisiä kansalaispalveluja ja niillä on tärkeä rooli tasa-arvon ja demokratian edistämässä. Yhteistyö kirjaston ja kulttuuritoimen välillä on jo käynnissä.

Monet tiloista eivät ole esteettömiä ja ne on rakennettu muihin käyttötarkoituksiin, usein kauan aikaa sitten. Tämä vaikuttaa kielteisesti työoloihin ja henkilökunnan viihtyvyyteen. Näiden olosuhteiden parantamisella olisi työhyvinvointia edistävä vaikutus.

Asukkaat toivovat toimivaa kirjastoa. Kirjaston käsite on laajentunut, ja siihen sisältyy nykyään myös lavataiteen kaltaisia yhteisöllisiä aktiviteetteja. Kirjaston odotetaan olevan myös kulttuuritila.

Kirjaston tehtävät ja velvollisuudet kuvataan yleisistä kirjastoista annetuissa laissa. Nykytilanteessa Loviisa ei täytä lain vaatimuksia:

- Yleisistä kirjastoista annetun lain mukaisesti yleisen kirjaston tehtävänä on tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan. Näitä toimintoja kirjasto ei voi nykytilanteessa tarjota. Kirjastosta puuttuvat hiljaiset tilat, kuten lukusali. Lisäksi kirjastossa pitäisi olla maksuttomia työ- ja harrastustiloja, joita asiakkaat voivat varata. Kansalaistoiminnan mahdollistamiseksi tarvitaan myös maksuttomia kokoushuoneita.
- Kirjastolla tulee olla tarkoituksenmukaiset tilat, ajantasainen välineistö sekä riittävä ja osaava henkilöstö. Nämä vaatimukset eivät täyty nykytilanteessa. Henkilöstön

osaamisen suhteen kyllä.

- Kirjaston on oltava esteetön ja helposti saavutettavissa. Nykyinen pääkirjasto ei ole esteetön.

Toivottu tulos

Tarkoituksenmukaiset tilat, joissa kirjasto, kulttuuritoimi ja kansalaisopisto voivat toimia yhdessä sujuvan yhteistyön ja synergiaetujen hyväksi. Ne ovat kaikki kansalaispalveluja, jotka tekevät jo nyt yhteistyötä.

Lavataiteen harjoittajat pyytävät teknisesti varusteltua, taloudellisesti saavutettavaa lavaa ("black boxia"), niin kuin esimerkiksi Fyrrissä Kirkkonummella.

Kulttuuriaktiivit, taiteilijat, kulttuurin kuluttajat ja kirjaston käyttäjät toivovat monitoimista kulttuuritaloa kirjaston yhteyteen.

Asukkaat toivovat toimivaa nykyaikaista kirjastoa, jossa on laajat palvelut ja kulttuuritarjontaa.

Kansalaisopistolla on useita erityisiä tilatarpeita, jotka on luetteloitu erikseen tämän selvityksen loppuun. (Ks. liite.)

Mahdollisuudet

- Asukkaiden ja henkilökunnan lisääntynyt hyvinvointi.
- Nuorten mielenterveyden tukeminen matalan kynnyksen toiminnalla, kuten muun muassa taiteella, kirjallisuudella, sosiaalisella kanssakäymisellä, konserteilla.
- Inklusion lisääntyminen ja demokraattisen osallisuuden vahvistuminen.
- Parempi työympäristö.
- Taiteen ja kulttuurin parempi saavutettavuus kaikille.
- Kolmannen sektorin aktivointi ja

paikallinen kansalaisyhteiskunta.

- Uusia yhteistyön muotoja eli toimijoiden välillä.
- Luodaan lisää työmahdollisuuksia.
- Hyvä kansallinen näkyvyys onnistuneen arkkitehtuurin kautta.
- Mahdollisuus uusiin liiketoiminta- ja rahoitusmalleihin.
- Uusien taitojen oppimisen ja elinikäisen oppimisen edistäminen.
- Kohtaamispaikat, jotka tuovat sukupolvet yhteen ja ylittävät kielirajoja.
- Poikkitieteellisten näkökulmien ja työtapojen vahvistaminen.
- Lisääntynyt yhteiskunnallinen resilienssi kriisiaikojen vahvempien yhteisöjen kautta.

"Yhteisöt ovat tärkeitä resilienssin rakentamiseksi, varsinkin kriisiaikoina. Ne tarjoavat tukea, yhteistyötä ja turvallisuutta. Vahva yhteisö jakaa resursseja ja luo yhteenkuuluvuutta, mikä vahvistaa koko yhteiskuntaa."

– Selvityksen laatija

Tulokset

Kartoitus osoittaa selvästi, että tarvitaan:

=>nykyaikainen ja tarkoituksenmukainen kirjasto sekä siihen liittyvä kulttuuritalo, yleisistä kirjastoista annetun lain mukaisesti.

=> kompakti "black box" (240 paikkaa)

=> välttää kilpailua yksityisomistuksessa olevan Marilynin kanssa. Marilyn on jo investoinut elokuvateatterin ja kulttuurikeskuksen yhdistelmään.

=> hiljaisia lukusaleja, työtiloja, monitoimihuoneita ja esteettömiä päivätoimintatiloja esimerkiksi LovMille.

"Meitä on arvosteltu siitä, että teimme liian pienen salin tänne Karjaan uuteen Fokukseen. Kysyntä on lisääntynyt tasaisesti, emmekä kilpaile Karelian tai Bio Pallas -elokuvateatterin kanssa, mutta voisimme kyllä tehdä enemmän yhteistyötä."

– Aloitteentekijä 1

Loppukäyttäjien osallistaminen

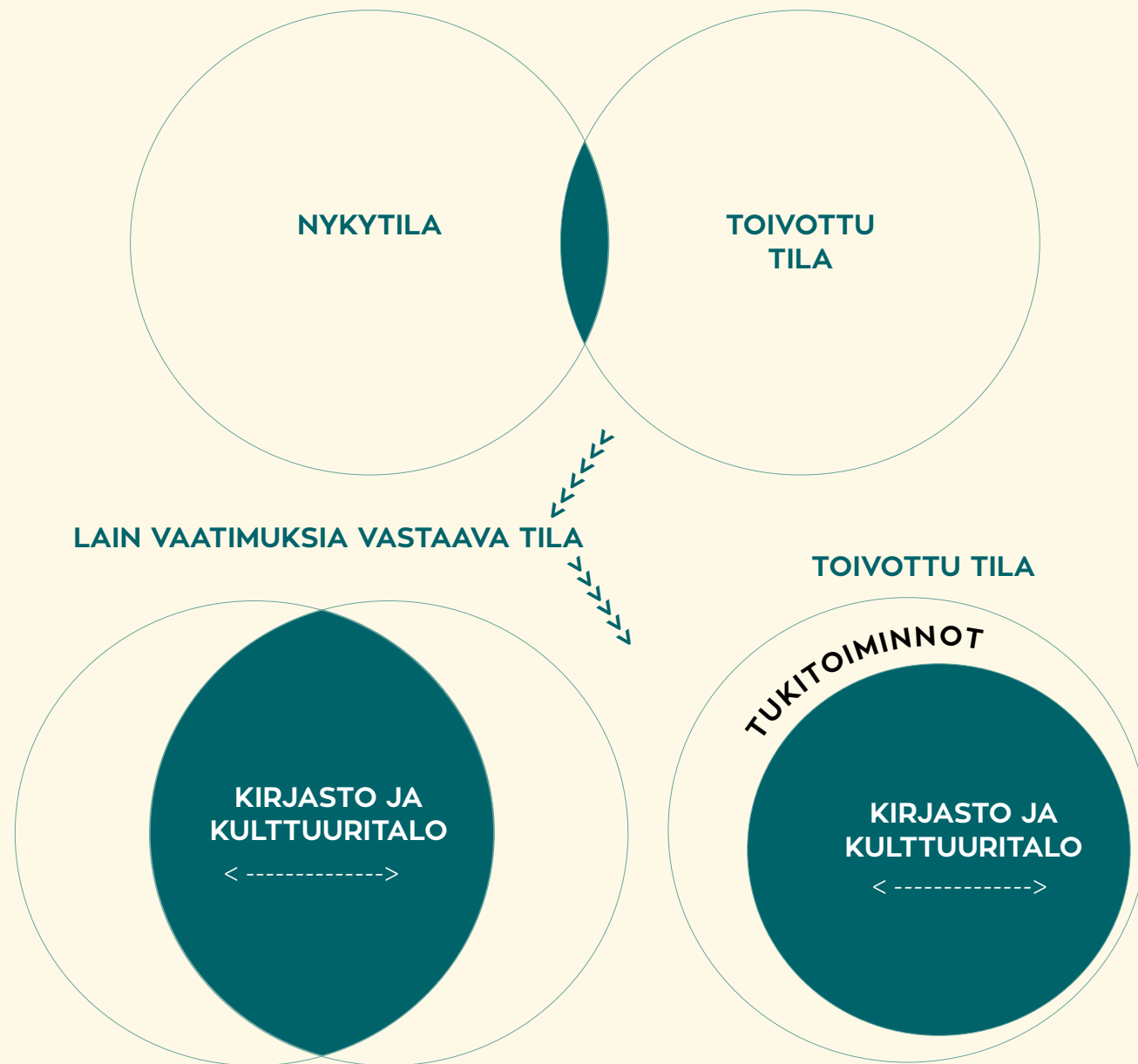
Loppukäyttäjät ovat osallistuneet työhön ilmaisemalla tarpeitaan, toiveitaan ja näkökulmiaan nykytilanteeseen. Tämä on käsittänyt niin kuvataiteilijoita, lavataiteilijoita, yhdistysaktiiveja ja sidosryhmiä kuin suuren yleisön, mukaanlukien seniori- ja nuorisoneuvoston. Osallistuminen on tapahtunut työpajojen muodossa, tekemällä kenttäkäyntejä paikallisiin tapahtumiin kylissä, sekä kyselyjen ja digitaalisten kanavien kautta.

Kokemukset muista vastaperustetuista kirjastoista ja kulttuuritaloista osoittavat selvästi, että on tärkeää ottaa mukaan kaikki talossa toimijat jo varhaisessa suunnitteluvaiheessa. Tämä on huomioitu alustavassa selvitystyössä.

Jos tehdään päätös edetä kirjaston ja kulttuuritalon suunnittelussa – eikä vain kirjaston – on ratkaisevaa, että loppukäyttäjät, eli toimijat, jotka tulevat työskentelemään ja toimimaan talossa, osallistetaan itse suunnitteluprosessissa.

Esimerkit muun muassa Kirkkonummen Fyrristä, Karjaan Fokuksesta, Inkoon kirjastosta ja Helsingin Oodista osoittavat, että hiljaisista tiloista tulee usein pulaa. Siksi on tärkeää, että lukusalit ja työtilat mitoitetaan ja suunnitellaan hiljaisiksi vyöhykkeiksi.

Ääntä, valoa, akustiikkaa ja muuta lavavarustusta koskevat tekniset ratkaisut vaativat erityisosaamista, kuten taitoa luoda ympäristö, joka on turvallinen ja toimiva äänikuvan, valaistuksen ja värityksen suhteen.

"TÄHÄN MENNESSÄ TOTEUTETTU TUTKIMUS ON OSOITTANUT SELVÄSTI, ETTÄ MITÄ PIENEMPI PAIKKAKUNTA, SITÄ SUUREMPI MERKITYS KIRJASTOLLA ON."

Anu Ojaranta, EU-komission Building Bridges OMC

Loppukäyttäjät voivat antaa panoksensa arvokkaalla asiantuntemuksella ja kokemuksella. Jos heitä ei osallisteta, on vaarana, että suunniteltu ei vastaa tosiasiallisia tarpeita toiminnassa tai käyttäjien arjessa.

"Me saimme 130 vastausta kansalaistutkimukseen, toteutin 110 kansalaishaastattelua ja ohjasin 14 työpajaa, joihin osallistui yhteensä 115 henkilöä. Lisäksi esikoulutoiminnan työpajoissa valmistui 41 unelmakirjastoa. Tätä työtä on todella tehty yhdessä asukkaiden kanssa."

– Jaana Laaksonen, kirjaston hankesuunnittelija

Koska kattava selvitys on näyttänyt selvästi, että kirjasto käsitetään jo kulttuuritaloksi, jossa on monipuolisesti mahdollisuuksia kulttuuriselle toiminnalle, on perusteltua käyttää johdonmukaisesti käsitettä "kirjasto ja kulttuuritalo". Tätä tukee niin laki yleisistä kirjastoista kuin laki kuntien kulttuuritoiminnasta.

Seikat, jotka voivat vaikuttaa analyysiin:

- Osaamisen tarjonta (puute tai leikkaukset)
- Uudelleenjärjestelyt organisaatiossa
- Väestökehitys (kasvu tai väestökato)

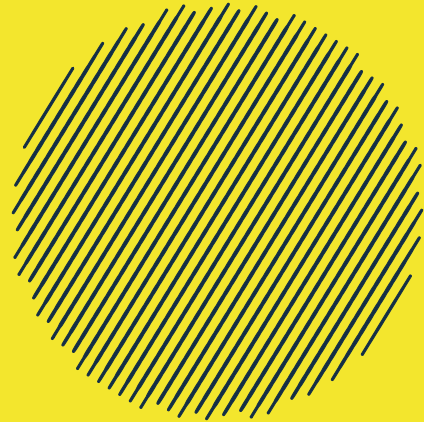
Loviisassa nämä tekijät eivät ole niin

ajankohtaisia, kun kunnalla on jo osaavaa henkilökuntaa, uusi organisaatorakenne sekä ilmeinen tavoite väestökasvusta. Kulttuuripalveluissa on kuitenkin vajaamiehitys ja mahdollinen kirjaston yhteydessä oleva kulttuuritila vaatii enemmän henkilöstöresursseja.

Kuvia eri kansalaisryhmille suunnatuista työpajoista, joita ohjasi yhteisöpedagogi ja osallistavan suunnittelun erikoisasiantuntija Jaana Laaksonen.

3 MÄÄRITELLYT YDINTOIMINNAT & 4 RAJAUS

3ydintoiminnot

Kirjastotoiminta lapsille, nuorille ja aikuisille
Kulttuuritoiminta lapsille, nuorille ja aikuisille
Osia kansalaisopiston toiminnasta,
enimmäkseen suunnattu aikuisille
Lavataidetta eri muodoissa
Kuvataidetta eri muodoissa
Kansalaislähtöinen kulttuuritoiminta
Keskusteluryhmät
Luominen ja muotoilu

4Rajaus

Loviisan edellytykset ovat verrattain hyvät, jos otamme mallia noin 9000 asukkaan Karjaasta. Siellä lähtöasetelma oli meidän kaltainen. Karjaa on 28 000 asukkaan Raaseporin toiseksi suurin taajama. Loviisassa on paljon ammattimaisia taiteenharjoittajia sekä aktiivinen väestö.

Loviisa on kaksikielinen kaupunki, jossa 55 % asukkaista puhuu äidinkielenään suomea, 40 % ruotsia ja 6 % jotain muuta kieltä. Monet perheistä ovat kaksikielisiä, ja noin 900 henkilöä on taustaltaan ulkomaalaisia sekä 800 henkilöä puhuu vierasta kieltä äidinkielenään. Nämä ryhmät tulisi huomioida erityisesti kotouttamisen ja osallisuuden edistämiseksi.

Tasapaino julkisen ja yksityisen sektorin välillä on Loviisassa selkeä. Kunta on tärkeä toimija, mutta myös ulkoisia rahoittajia tarvitaan toimivan ja tulevaisuutta kestävä kulttuuritalon luomiseen. Tavallinen virhe on suunnitella liian pienesti jo alusta lähtien – tämä on huomattu aiemmin esimerkiksi Lovisavikens skolan ja Harjurinteen koulukeskuksen yhteydessä.

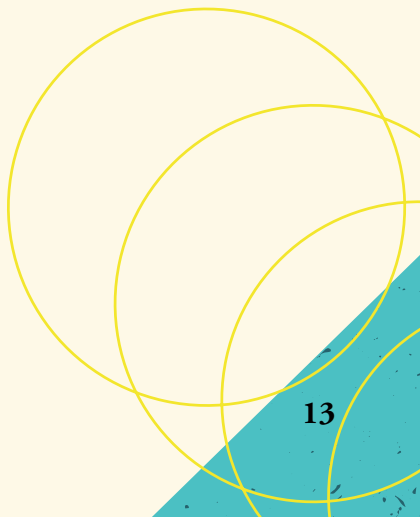
Loviisassa on myös taloudellisia etuja: kaupunki on KSOY:n suurin osakas ja Fortumilla on

paikallinen edustus. Nämä tekijät luovat mahdollisuuksia strategiseen yhteistyöhön, myös rahoituksessa. Osuuspankki voi myös olla potentiaalinen yhteistyökumppani riippuen liiketoimintamallista, jota käsitellään myöhemmässä vaiheessa.

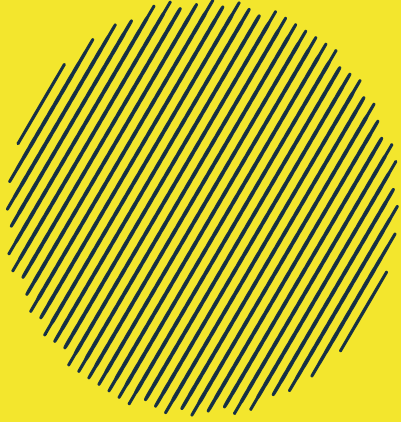
Tiloja ja organisaatiota koskevat rajaukset sekä taloudelliset edellytykset käsitellään myöhemmässä vaiheessa. Henkilökunta on esittänyt toiveen, että heidän työtilansa sijaitsisivat lähellä toisiaan, kun LOVMI, kirjasto ja kulttuuritoimi tekevät jo nykytilanteessa tiivistä yhteistyötä. Yhteinen fyysinen tila voisi edistää synergia vaikutuksia ja mahdollistaa orgaanista kehitystä lisäämällä vuorovaikutusta ja jaetun arkitilan, esimerkiksi yhteisen kahvihuoneen, kautta.

Aiottua kohderyhmää, talon toimijoita ja toimintoja ajatellen tulisi rakennuksen sijaita keskeisellä paikalla. Hankeryhmä on yhdessä kaupungin tilapäällikön kanssa analysoinut 12 vaihtoehtoista paikkaa, jotka esiteltiin kaupunginhallitukselle 27.1.2025. SWOT-analyysi on liitteissä.

Kirjaston ja kulttuuritalon hankeryhmä katsoo, että Seurahuoneen vieressä oleva tontti sopii tarkoitukseen parhaiten, varsinkin ajatellen toivetta lisätä myös Seurahuoneen käyttöä. Tilapäällikkö Kenneth Albrechtin mukaan mikään olemassa olevista rakennuksista ei sovi kirjastolle ja kulttuuritalolle, eikä Loviisassa myöskään ole sopivan kokoisia ja tähän käyttöön ja tarkoitukseen sopivia rakennuksia, jotka vielä sijaitsisivat keskeisellä paikalla.

5. JULKETOMINTAMALLI/ PALVELUMALLI

PUBLIC SERVICE MODEL CANVAS

(perustuu: Business Model Canvas, Alexander Osterwalder 2008)

PROJEKTI: KIRJASTO- JA KULTTUURITALOSELVITYS

Kumppanit	Ydintoiminnot	Arvolupaus	Asiakassuhteet	Asiakasryhmät
Loviisan kaupunki Kirjasto Kulttuurituottajat Kansalaisopisto Yhdistykset Kansalaiset Kahvio Rahoittajat	Kirjastopalvelut Kulttuuritapahtumat ja taidenäyttelyt Pedagoginen ja luova toiminta Kohtamispaikka paikallisyhteisölle Yhteistyö ja kumppanuudet Viestintä ja yleisötyö	Turvallinen, matalan kynnyksen tila ilman kulluttamista – kaikille Saavutettavat palvelut Kulttuurielämän rikastaminen Kirjastolain toteuttaminen Mahdollisuus kohtaamiisiin kielirajojen yli	Henkilökunta on toiminnan ydin, ja heidän tulisi olla päteviä, monipuolisia ja heillä tulisi olla mahdollisuus jatkuvaan osaamisen kehittämiseen. Rakennuksen tulisi heijastaa myönteisiä imagoa niin, että sekä käyttäjät, vierailevat tuntee yhteenkuuluvuutta, kulkea kohti yhteisiä tavoitteita ja kehittää sisältöä yhdessä. Toiminnan johtaminen on keskiössä.	Lapset ja perheet Nuoret (12–18-vuotiaat) Opiskelijat ja nuoret aikuiset Aikuiset ja seniorit Henkilöt, joilla on toimintarajoitteita Eri kielellistä ja kulttuurista taustoista tulevat asukkaat Muiden kuntien vierailijat Koulut Yhdistykset
Resurssit			Kanavat	
Pätevää henkilökuntaa Toimivat ja esteettömät tilat Sisällöt ja ohjelmatarjonta Verkostot ja yhteistyökyky Rahoitus ja hallintoresurssit Viestintä ja näkyvyys			Hyvä palvelu- ja viestintäsuunnittelu (esimerkiksi: pitäisikö talossa olla yhteinen kanava kaikille toimijoille?) On useita kysymyksiä, jotka on suunniteltava huolellisesti.	

Kulut	Tulot
Henkilöstökustannukset Tilakustannukset Ohjelma- ja tapahtumakustannukset Media- ja materiaalikustannukset (erityisesti kirjastolle) IT ja digitaalinen infrastruktuuri Hallinto- ja käyttökustannukset Markkinointi ja viestintä	Julkiset määrärahat ja avustukset Tapahtumatuotot Medioiden ja materiaalien myynti Jäsenyydet ja tilaukset Tilojen vuokraus Yhteistyö ja kumppanuudet Kahvilat ja myymälät Vapaaehtoiset ja yksityiset lahjoitukset

Sosiaaliset tai ympäristölliset haittavaikutukset	Sosiaaliset tai ympäristölliset hyödyt
---	--

Jos ohjelmat ja toiminnot eivät ole riittävän inklusivisia, joltut ryhmät voivat tuntea jäävänsä ulkopuolelle. Tämä voi johtaa sosiaaliseen riskiin syrjäytymisestä, segregaatista ja gentrifikaation lisääntymisestä.	Sosiaalisesti: Edistää osallistavampaa yhteiskuntaa, vahvistaa sosiaalista yhteenkuuluvuutta, tukee elinikäistä oppimista ja luovaa kehitystä. Tarjoaa myös paikan henkille ja fyysiselle hyvinvoinnille erilaisten toimintojen ja tapahtumien kautta. Lisää yhteisöllisyyttä yli kieli-, sukupuoli- ja ikärajojen ulottuvan toiminnan avulla.
Ympäristön kannalta: Kulttuuritalo voi lisätä energiankulutusta, jätteiden määrää ja luonnonvarojen käyttöä, ellei kestävyyttä oteta huomioon. Liikenne kulttuuritalolle ja sieltä pois voi myös aiheuttaa kielteisiä ympäristövaikutuksia.	Ympäristön kannalta: Edistämällä kestävyyttä, tarjoamalla vihreitä rakennuksia ja toimintoja sekä kannustamalla kestäviin liikkumismuotoihin voivat kulttuuritalot ja kirjastot vähentää rakentamisen ympäristövaikutuksia merkittävästi.
On tärkeää tunnistaa ja hallita nämä mahdolliset haittavaikutukset kestävällä ja osallistavalla suunnittelulla sekä toimenpiteillä, joilla minimoidaan kielteiset vaikutukset sekä yhteiskuntaan että ympäristöön.	Yhdistämällä sekä sosiaalisia että ympäristöllisiä hyötyjä toimintaansa voivat kulttuuritalot ja kirjastot edistää kestävämpää ja osallistavampaa tulevaisuutta – luoda toivoo nuoremille sukupolville, uskoa tulevaan ja yhteisöllisyyttä sekä tarjota kaikille turvallinen paikka, jossa ei tarvitse kuluttaa.

Koska tämä kappale on pitkä,
alussa on tiivistelmä sen
ydinsisällöstä => Kirjasto ja
kulttuuritalo yhteiskuntaresurssina

Kohderyhmät

Kirjasto ja kulttuuritalo ovat suunnattuja laajalle
kirjolle käyttäjiä

Lapset ja perheet: osallistuvat työpajoihin ja
kulttuuriohjelmaan

- Arkisin päiväkotikiikarit lapset
vanhempineen ja päiväkotiryhmät voivat
osallistua erilaisiin ohjelmiin.
- Nuoret: osallistetaan omiin hankkeisiin
ja kursseihin, he voivat tehdä läksyjä
odottaessaan bussikyytiä tai harrastusten
alkamista
- Opiskelijat ja nuoret aikuiset: etsivät
hiljaista opiskeluympäristöä ja sisältötukea
- Aikuiset ja ikäihmiset: osallistuvat
luentoihin, lukupiireihin ja kursseille
- Vammaiset: esteettömät tilat ja tuki
- Monikulttuuriset ryhmät: kotouttamista
edistävää toimintaa
- Ulkopuoliset vierailijat: osallistuvat
tapahtumiin, jotka vahvistavat paikallista
vetovoimaa
- Kolmas sektori järjestää tapahtumia ja
muuta ohjelmaa.

Avainkumppanit – mikä on niille tunnusomaista?

- Yhteiset arvot: ei-kaupallinen fokus,
saavutettavuus ja sivistys
- Täydentävä osaaminen: taiteilijat,
pedagogit, teknikot
- Paikalliset verkostot: vahva
yhteiskunnallinen kiinnittyminen, yhteistyö
koulujen ja yhdistysten kanssa

- Resurssien jako: tilojen, tekniikan ja
henkilöstön yhteinen hyödyntäminen
- Pitkäjänteisyys: vakaat, luotettavat toimijat

Avainaktiviteetit

- Kulttuuritapahtumat ja taidenäyttelyt
- Kirjastopalvelut (lainaus, lukeminen,
digitaalinen tuki)
- Pedagoginen toiminta ja työpajat
- Kohtaamispaikka kansalaisyhteiskunnalle
- Yhteistoiminta kaupungin ja kolmannen
sektorin kanssa
- Viestintä, saavutettavuus ja yleisötyö

Kriittiset resurssit

Osaava henkilökunta (on jo!): kirjastonhoitajat,
tuottajat, teknikot

Toimivat tilat: esteettömät, joustavat, teknisesti
varustellut

Runsa sisältö: media, ohjelmat, taiteelliset
prosessit

Verkostot ja yhteistyökyky

Ohjaus ja rahoitus: suunnittelu, arviointi,
avustukset

Näkyvyys ja viestintä

Kustannukset ja tulot

Monet kustannukset katetaan jo kirjasto- ja
kulttuuribudjeteissa – uudet kustannukset
koskevat etenkin tekniikkaa ja isompia
tapahtumia.

Kustannukset:

Henkilökunta, tilat, ohjelmatuotanto

Mediaostot, IT, hallinto

Huolto, turvallisuus, esteettömyys

Tulot:

Kunnan ja valtion myöntämät määrärahat

Lipputulot, vuokraus, sponsorit

Kohdeavustukset (esim. Taite, säätiöt, mahd.
EU-ohjelmat)

Median myynti, lahjoitukset, yhteistyö

Huomioitavat sosiaaliset ja ympäristölliset tekijät

Ehkäistävät riskit:

Sosiaalinen poissulkeminen, kulttuurinen
yksipuolisuus

Ympäristökuormitus: energia, jäte, kuljetukset

Toimenpiteet:

Inklusiivinen ja esteetön sisältö

Energiatallustat rakennukset, kestävät materiaalit

Jätteenlajittelu, julkisen liikenteen edistäminen

Yhteistyö paikallisyhteisön ja vähemmistöjen kanssa

Hyödyt yhteiskunnalle

Sosiaaliset hyödyt:

Elinikäinen oppiminen ja tiedon jakaminen

Yhteisöllisyys, kotoutuminen ja turvallinen

kohtaamispaikka

Luovuus, itsetunto ja kulttuuridentiteetti

Henkinen ja fyysinen terveys osallistumisen kautta

Ympäristöhyödyt:

Kestävyysskoulutus ja tietoisuus

Vihreät rakennukset, kierrätys, luontoyhteys

Vastuullinen ylläpito vähentää ympäristövaikutusta.

Johtopäätös:

Kirjasto ja kulttuuritalo luovat

arvoa kauas seinensä ulkopuolelle

– sivistyksellä, yhteisöllisyydellä,

esteettömyydellä ja kestävyydellä.

Ne ovat avaintyökaluja tulevaisuuden

inklusiivisen ja vastustuskykyisen

yhteiskunnan rakentamisessa.

Lukusali Töölön kirjastossa
26.5.2025.

Arkkitehti, akustiikka,
korkeus ja valo vaikuttavat
osaltaan keskittymiseen ja
hyvään tunnelmaan. Värit
luovat turvallisuutta.

Toisin kuin monipuolisista
tiloistaan tunnetussa
Oodissa on Töölön
lukusalissa rauhallista.
Oodin avoimuuden ja
suosion takia rakennuksen
eri osissa esiintyy
häiritseviä ääniä.

Kulttuuritalon ja kirjaston pääasialliset asiakassegmentit

1. Lapset ja perheet

Osallistuvat aktiviteetteihin, kuten lastenteatteriin, musiikkiesityksiin ja taidetyöpajoihin.

2. Nuoret (12–18 -vuotiaat)

Osallistetaan nuorten itse toivomien ja suunnitteleminen nuorisohankkeiden ja kurssien kautta.

3. Opiskelijat ja nuoret aikuiset

Osallistuvat kulttuurikursseille ja taiteenopetukseen, joka täydentää heidän koulutustaan.

Tekevät läksyjä ja opiskelevat lukusalissa tai lukevat lehtiä, käyttävät tietokoneita ja kaikkia muita mahdollisia kirjastopalveluja.

4. Aikuiset ja iäkkäät ihmiset

Osallistuvat yleissivistäville kursseille, kirjanlukutilaisuuksiin

5. Vammaiset

Esteettömien tilojen ja palvelujen saatavuus, mukaanlukien pyörätuolille sopivat tilat ja induktiosilmukat.

6. Asukkaat eri kieli- ja kulttuuritaustoista

Osallistuvat monikulttuurisiin tapahtumiin ja aktiviteetteihin, jotka edistävät kotoutumista.

7. Kävijät muista kunnista

Osallistuvat tapahtumiin ja aktiviteetteihin, jotka houkuttavat laajaa yleisöä.

Tarjoamalla monipuolisista toimintaa ja tekemällä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa kulttuuritalo ja kirjasto pyrkivät olemaan relevantteja ja erilaisten asiakassegmenttien saavutettavissa. Tähän sisältyvät kaikki lapsista ja nuorista vanhuksiin ja eri kulttuurisista taustoista tuleviin ihmisiin.

Kulttuuritalon ja kirjaston tärkeimpien avainkumppanien tunnusmerkit

1. Yhteiset arvot ja tavoitteet

Jakaa näkemyksen esteettömyydestä, osallisuudesta,

kulttuurin edistämisestä ja oppimisesta.

Työskentelee ennemmin yleiseksi hyväksi kuin tavoittelee voittoa.

2. Täydentävä osaaminen

Avustaa erityisosaamisella (esim. taiteilijat, pedagogit, teknikot, luennoitsijat)

Mahdollistaa laajan ohjelma- ja palvelutarjonnan.

3. Vahvat paikalliset tai alueelliset verkostot

On kiinnittynyt yhteisöön hyvin ja tavoittaa eri kohderyhmiä. Helpottaa yhteistyötä koulujen, yhdistysten, hoivakotien yms. kanssa.

4. Resurssien jako

Osallistuu tilojen, tekniikan, henkilökunnan tai rahoituksen yhteiseen hyödyntämiseen.

Esimerkiksi: kansalaisopisto, taidekoulut, muut kunnalliset yksiköt

5. Pitkäjänteinen yhteistyö

Ei vain tilapäisiä hankekumppaneita, vaan vakaita ja luotettavia toimijoita. Nämä ovat tärkeitä kulttuuritalon toiminnan jatkuvuuden rakentamiseksi.

Avainaktiviteetit kirjastossa ja kulttuuritalossa

1. Kirjastopalvelut

Kirjojen, aikakauslehtien, elokuvien, soittimien ja kokoushuoneiden lainaus

Luku- ja opiskeluympäristöt sekä digitaaliset palvelut.

Neuvonta ja tiedonhaussa auttaminen + digitaalinen tuki

2. Kulttuuritapahtumat ja taidenäyttelyt

Konserttien, teatterin, tanssin, elokuvanäytösten ja performanssien järjestäminen.

Näyttelyt, joissa on nykytaidetta, paikallista taidetta tai temaattisia kokonaisuuksia.

Tukia vapaille taiteilijoille ja kulttuuriryhmille.

3. Pedagoginen ja luova toiminta

Työpajat, leirit, kurssit ja taideopetus lapsille, nuorille ja aikuisille.

Yhteistyö koulujen ja päiväkodin kanssa (esim. taidekasvatus).

Taidepedagogiikan ja kulttuuripedagogiikan toiminta

4. Kohtaamispaikka paikallisyhteisölle

Esteettömiä tiloja kansalaisaloitteille, yhdistyksille ja ryhmille.

Kielitaitoa ja kotoutumista edistävä toiminta (esim. kielikahvilat).

Tapahtumat, jotka edistävät kulttuurienvälistä vuoropuhelua.

Seniorien kohtaamispaikka, ylisukupolvinen kohtaamispaikka

5. Yhteistyöt ja kumppanuudet

Yhteiset hankkeet kaupungin muiden yksiköiden kanssa (esim. kulttuuri-, nuoriso- ja sivistyssektorit).

Yhteistyö kansalaisopiston, koulujen, kulttuuriyhdistysten ja taiteilijoiden kanssa. Tapahtumatuotanto yhdessä kolmannen sektorin kanssa.

6. Viestintä ja yleisötyö

Kohderyhmälle mukautettu markkinointi ja tiedonlevitys

Yleisökehitys ja osallistujien aktiivisuus
Esteettömyystyö – fyysinen, digitaalinen ja kulttuurinen.

Kaikki nämä aktiviteetit koskevat suurta osaa väestöstä.

Ratkaisevat resurssit ja kyvyt

1. Pätevä henkilökunta – Huom! löytyy jo

Kirjastonhoitajat, kulttuurintuottajat, pedagogit, teknikot ja viestijät.

Kyky kohdata monenlaisia käyttäjiä ja ohjata ohjelmatoimintaa.
Monikielisyys ja kulttuurienvälinen osaaminen ovat avaintaitoja.

2. Toimivat ja esteettömät tilat

Joustavat tilat tapahtumille, näyttelyille, ryhmätyöhön ja leppäämiseen.

Tekninen infrastruktuuri: lavavarustus, ääni/valo, AV-tekniikka, digitaaliset työkalut.

Täysi fyysinen esteettömyys (pyörätuoli, silmukavahvistin, selkeät kyltit jne.).

3. Sisältö ja ohjelmatarjonta

Laadulliset mediakokoelmat (kirjat, elokuva, musiikki, tietokannat).

Monipuolinen ja olennainen ohjelmasisältö – sekä ammattimainen että yhteisesti luotu.

Taito kuratoida, sopeuttaa ja kehittää tarjontaa kohderyhmien tarpeiden perusteella.

4. Verkostot ja yhteistyökyky

Suhteet kouluihin, yhdistyksiin, taiteilijoihin, asukasryhmiin ja muihin toimijoihin.

Kyky rakentaa kumppanuuksia ja työskennellä poikkisektorisesti.

Kiinnittyminen paikallisyhteisöön.

5. Rahoitus ja hallintoresurssit

Kestävä rahoitus (kunnallinen, valtiollinen, hankeavustukset).

Kyky suunnitella, dokumentoida ja arvioida toimintaa.

Hallinnollinen ja juridinen osaaminen.
Kyky hakea tukia.

6. Viestintä ja näkyvyys

Selkeä viestintästrategia ja vahva läsnäolo.

Kyky tavoittaa eri kohderyhmiä eri kanavien kautta.

Tietämys yleisötyöstä ja inklusiosta.

Erilaisia kustannuksia Uudet tai tulevat kustannukset koskevat lähinnä tiettyjä kulttuuritalon toimintoja, esimerkiksi tekniikkaa.

Kustannusten osalta tulisi huomioida, että suuri osa tässä luetelluista kustannuksista sisältyvät jo kirjaston ja kulttuuritoiminnan talousarvioihin.

1. Henkilöstöön liittyvät kustannukset

Palkat ja palkkiot kiinteälle henkilöstölle: kirjastonhoitajille, kulttuurintuottajille, tekniikoille, siivoushenkilökunnalle jne.

Palkkiot freelancereille, taiteilijoille, luennoitsijoille, ohjaajille jne.

Sosiaalimaksut, eläkekulut, vakuutukset ja osaamisen kehittäminen.

2. Tilakustannukset

Vuokra / sisäinen vuokra

Sähkö, lämpö, vesi, ilmanvaihto, jätehuolto.

Huolto, korjaukset ja kunnostukset.

Turvallisuus (hälytys, valvonta, paloturva).

3. Ohjelma- ja tapahtumakustannukset

Konserttien, esitysten, näyttelyiden, työpajojen yms. tuottaminen.

Tekniikka (ääni, valo, lava), kuljetus ja logistiikka.

Erityisiin ohjelmiin liittyvä markkinointi ja yleisötyö.

Artistien vierailuihin liittyvät kustannukset riippuen siitä, kuka ne maksaa ja miten.

4. Media- ja materiaalikustannukset (varsinkin kirjastolle)

Kirjojen, e-kirjojen, aikakauslehtien, elokuvien, musiikin ja tietokantojen osto.

Lisenssimaksut ja tilaukset.

Käyttömateriaali (esim. paperi, painaminen, työpajamateriaali).

5. IT ja digitaalinen infrastruktuuri

Kotisivun, varausjärjestelmän ja digipalveluiden huolto.

Tietokoneet, tabletit, projektorit, verkostot.

Ohjelmistolisenssit ja tekninen tuki.

6. Hallinto ja muut käyttökustannukset

Toimistotarvikkeet, puhelin, postimaksu, matkat ja edustus.

Vakuutukset, kirjanpito, tilitys.

Arviot, tilastotyökalut, yleisöanalyysi yms.

7. Palvelumuotoilu ja informaatiomuotoilu

Kirjaston ja kulttuuritalon tavalliset tulonlähteet

1. Julkiset määrärahat ja avustukset

Kunnan ja valtion määrärahat: Suurimmat tulot tulevat usein kunnilta tai valtiolta, jotka rahoittavat kulttuuri- ja kirjastotoimintaa määrärahoilla.

Avustukset kulttuurisäätiöiltä: Sekä kansalliset että kansainväliset säätiöt voivat antaa tukea erityisille hankkeille tai toiminnoille, esimerkiksi kulttuurivaihdolle tai taiteellisille yhteistöille.

EU-tuet: Kulttuuritalo voi myös saada tukea EU:n kulttuuri- ja koulutusohjelmilta kansainvälistä yhteistyötä varten (esim. Creative Europe).

2. Tapahtumatuotot

Lipunmyynti: Konsertit, teatteriesitykset, elokuvanäytökset, luennot ja muut tapahtumat, jotka eivät ole kirjaston järjestämiä (niiden tulee olla maksuttomia).

Ruoan ja juoman myynti: Kulttuuritalossa olevat kahvilat ja ravintolat voivat tuoda tuloja.

Yksityiset lahjoitukset ja sponsorointi: Yritykset tai yksityishenkilöt voivat toimia tapahtumien sponsoreina tai antaa lahjoituksia erityisille hankkeille.

Kirjaston lainauspalvelut (myöhemmin maksut): Sakot ja maksut myöhästyneistä kirjoista ja aineistoista. Kirjojen, lehtien ja elokuvien myynti: Kirjoja ja aineistoa, **jotka** eivät ole enää käytössä, voidaan myydä halvalla. **Nämä tulot ovat hyvin vähäiset.**

Tilojen vuokraus

Kokoushuoneiden ja tapahtumatilojen vuokraus: Ulkoisille toimijoille tai yrityksille, jotka haluavat vuokrata tiloja omille tapahtumilleen (esim. perhejuhlat, luennot, konferenssit).

Teknisten laitteiden vuokraus: Ulkoisille järjestäjille tai artisteille, jotka tarvitsevat ääntä, valoa tai muuta tekniikkaa.

Yhteistyöt ja kumppanuudet

Kaupalliset yhteistyöt: Kulttuuritalo voi solmia kumppanuuden yritysten tai muiden organisaatioiden kanssa järjestääkseen yhteisiä tapahtumia tai hankkeita.

Koulutusyhteistyöt: Kulttuuritalo voi tarjota koulutusta tai kursseja ulkoisille tahoille (esim. kouluille tai yrityksille).

Kahvilat ja kaupat

Tuotteiden myynti: Jos kulttuuritalolla on kauppa tai kahvila, tuloja voi tulla muistoesineiden, kirjojen, taideteosten tai juomien/välipalojen myynnistä, mutta se on epäolennaista tässä yhteydessä, koska kahvilanpitäjän pitäisi olla ulkoinen toimija (yrittäjä, yhdistys).
Oheistuotteet: Erityisiin tapahtumiin tai taiteellisiin tuotantoihin liittyvien tavaroiden myynti.

Vapaaehtoiset ja yksityiset lahjoitukset

Crowdfunding ja keräykset: Osa tuotoista voi tulla yleisöltä tai hankkeisiin liittyvien erillisten keräysten kautta.

Yksityiset lahjoitukset: Lahjoitusohjelma, jossa yksityishenkilöt tai säätiöt tukevat kulttuuritaloa tai kirjastoa. Esimerkiksi nimikkotuolien myynti.

Tiivistelmä

Kirjastolla ja kulttuuritalolla voi olla useita rahoituslähdetä, jotka muodostuvat sekä julkisista että yksityisistä tulonlähteistä. Julkisten avustusten, lipunmyynnin, tilojen vuokrauksen, median ja tuotteiden myynnin sekä yksityisten lahjoitusten yhdistelmällä toiminta voidaan rahoittaa ja se voi kehittyä. Asia, joka kuitenkin tulisi pitää mielessä, on se, että kirjaston palveluiden tulee olla maksuttomia.

Sosiaaliset tekijät

1. Kohderyhmien erottelu

Jos ohjelmat tai tapahtumat eivät ole tarpeeksi inklusiivisia tai laajasti kohdennettuja, voivat tietyt ryhmät tuntea jäävänsä ulkopuolelle.

Tämä voi luoda kuiluja yhteiskunnan eri

sosioekonomisten tai kulttuuristen ryhmien välille, jos kulttuuritalo ei tarjoa yhdenvertaisia palveluja kaikille.

2. Lisääntynyt gentrifikaatio

Jos kulttuuritalot sijaitsevat alueilla, jotka käyvät läpi nopeaa kaupunkikehitystä, se voi myötävaikuttaa gentrifikaatioon. Tämä voi nostaa vuokratasoa ja pakottaa pienituloisia tai pitkäaikaisia asukkaita pois alueelta.

Kulttuuritalo voidaan joskus nähdä ”katalysaattoriksi”, joka johtaa kalliimpiin asuntoihin ja muutoksiin sosioekonomisessa rakenteessa.

Tällä asialla ei kuitenkaan ole merkitystä Loviisassa.

3. Kulttuurinen yhtenäistyminen

Jos kulttuuritalo tarjoaa ainoastaan valtavirralla suunnattuja tapahtumia tai sen valikoima ei ole monikulttuurinen, se voi johtaa kulttuuriseen yhtenäistymiseen, jolloin edistetään vain tietyn tyyppistä taidetta ja ilmaisua.

Tämä voi johtaa siihen, että vähemmän edustetuille kulttuureille ja yhteisöille ei ole tilaa julkisella kulttuuriareenalla.

4. Lisääntynyt sosiaalinen paine

Jos kulttuuritalo ei ole hyvin suunniteltu tyydyttämään kaikkien tarpeita, se voi synnyttää sosiaalista painetta eri asukasryhmien keskuudessa. Esimerkiksi ne, joilla ei ole varaa osallistua tiettyihin aktiviteetteihin tai joilla ei ole pääsyä digialustalle, voivat tuntea joutuneensa syrjään.

Ympäristölliset tekijät

1. Rakennusten ja energian ympäristövaikutus

Energiankulutus: Kulttuuritalo ja kirjasto vaativat usein suuria tiloja ja paljon energiaa niiden lämmitykseen, valaistukseen ja ilmastointiin. Tämä voi johtaa korkeaan energiankulutukseen, jos rakennukset eivät ole energiatehokkaita.
Hiilidioksidipäästöt: Jos rakennuksilla ei ole kestäviä energianlähteitä, ne voivat myötävaikuttaa kasvihuonekaasupäästöjen lisääntymiseen fossiilisten polttoaineiden käytöllä.

2. Jätteiden käsittely

Jätteet paperin, muovin ja muiden käyttömateriaalien muodossa

Jos kulttuuritalossa on kahviloita tai tarjoilua, se voi tarkoittaa korkeampia määriä jätettä, varsinkin käytettäessä kertakäyttötuotteita.

3. Resurssien käyttö

Kulttuuritalojen materiaalien käyttö voi johtaa luonnonvarojen tarpeettomaan kuormitukseen, varsinkin, jos ne eivät käytä kestäviä tai kierrätettyjä materiaaleja taidehankkeissaan tai sisustuksessaan. Jos tuotteiden ja taidemateriaalien vaihtuvuus on korkea, tuloksena voi olla suurempi ympäristöjälki. Tämä on kuitenkin marginaalinen murhe.

4. Kuljetus ja liikkuminen

Harkitun sijainnin on oltava sellainen, ettei se aiheuta tungosta alueella. Erityisesti Loviisassa kävijöillä ei ole käytössä helposti tavoitettavia tai ympäristöystävällisiä kuljetusvaihtoehtoja, eli julkinen liikenteemme esimerkiksi kylistä on huono.

Tiivistelmä sosiaalisista ja ympäristöllisistä seikoista, jotka tulee huomioida:

Sosiaaliset seikat: Poissulkemisen, erottelun ja lisääntyneen gentrifikaation riski. Jos ohjelmat ja aktiviteetit eivät ole tarpeeksi inklusiivisia, voivat tietyt ryhmät tuntea tulleen unohtetuiksi. Ympäristölliset seikat: Kulttuuritalo voi vaikuttaa osaltaan korkeaan energiankulutukseen, jätemäärän kasvuun ja resurssien käyttöön, jos kestävyyttä ei huomioida.

On tärkeää tunnistaa ja käsitellä nämä mahdolliset haittavaikutukset kestävällä ja osallistavalla suunnittelulla sekä toimenpiteillä, joilla minimoidaan kielteinen vaikutus sekä yhteiskuntaan että ympäristöön.

Toimenpiteet sosiaalisten haittavaikutusten torjumiseen

1. Inklusio ja esteettömyys

Ohjelmia kaikille: Tarjotaan laaja valikoima tapahtumia ja aktiviteetteja, jotka on suunnattu eri kohderyhmille (eri-ikäiset, sosioekonomiset ryhmät, etniset taustat). Maksuttomalla tai pienihintaisella sisäänpääsillä voidaan torjua taloudellista poissulkemista.

Esteettömyys kaikille: Varmistetaan, että sekä fyysiset että digitaaliset palvelut ovat esteettömiä vammaisille, mukaanlukien kuulo- ja näkörajoitteisille.

2. Moninaisuus ja kulttuurinen representaatio

Monikulttuuriset aloitteet: Tarjotaan ohjelmia, joihin sisällytetään eri kulttuureja ja perinteitä (Loviisassa on lähes 900 ulkomaalaistaustaista asukasta), sekä annetaan paikallisille, eri yhteisöihin kuuluville taiteilijoille tilaa näyttää teoksiaan. Vuoropuhelu ja yhteistoiminta: Järjestetään tapahtumia ja aktiviteetteja, jotka edistävät kulttuurienvälistä vuoropuhelua ja ymmärrystä eri yhteisöjen välillä.

3. Gentrifikaation ehkäiseminen

Kulttuuritalon tulee olla vahvasti kiinnittynyt paikalliseen yhteisöön ja osallistaa toimintaansa alueella jo asuvat asukkaat. Tämä luo osallisuuden tunnetta ja ehkäisee sitä, että paikalliset asukkaat painostetaan muuttamaan alueelta. Yhteistyö paikallisten toimijoiden kanssa: Vahvistetaan yhteistyötä paikallisten yritysten ja aatteellisten järjestöjen kanssa elävän ja kestäväen ekosysteemin luomiseksi alueella.

4. Sosiaalinen tuki ja hyvinvointi

Kieli- ja kotoutumisohjelma: Tarjotaan maahanmuuttajille ja pakolaisille tukea kielen oppimiseen ja kotouttamisohjelmaa, mikä voi auttaa vähentämään sosiaalista erottelua ja edistämään osallistavampaa yhteiskuntaa. Oppimismahdollisuudet: Annetaan asukkaille mahdollisuus koulutukseen ja henkilökohtaiseen kehittymiseen työpajojen, luentojen ja kurssitoiminnan kautta.

Toimenpiteitä ympäristöllisten haittavaikutusten torjumiseen

1. Kestävä energia ja resurssienhallinta

Energiatohokkaat rakennukset: Varmistetaan, että kulttuuritalon rakennukset ovat energiatohkkaita käyttämällä uusiutuvia energianlähteitä, tai esimerkiksi viherkattoja. Asennetaan energiaa säästävät valaistus- ja lämmitysjärjestelmät. Kestävät materiaalivalinnat: Rakentamisessa tulisi käyttää kestäviä materiaaleja rakentamisesta aiheutuvan ympäristövaikutuksen vähentämiseksi.

2. Jätehuolto ja kierrätys

Jätteiden lajittelu: Luodaan tehokas jätehuolto, jossa kaikenlainen jäte (paperi, muovi, ruokajäte) lajitellaan ja kierrätetään. Tämä vähentää ympäristövaikutusta ja tekee toiminnasta kestävämmän.

Muovin käytön vähentäminen: Otetaan käyttöön ohjeita muovin käytön minimoimiseen, esimerkiksi tarjoamalla uudelleen käytettäviä tuotteita tai pakkauksia.

3. Kestävät kuljetukset

Julkinen liikenne ja pyöräilijät huomioiva infrastruktuuri: Kannustetaan kävijöitä käyttämään julkista liikennettä tai pyöräilemään kulttuuritalolle tarjoamalla hyvät julkisen liikenteen yhteydet ja pyörätelineitä. Tämä vähentää yksityisautoilun aiheuttamia liikennepuhkia ja päästöjä. Lähestulkoon olematon julkinen liikenne kylien ja keskustan välillä on ongelma Loviisassa, myös yleisesti.

Ympäristöystävällisiä kuljetusvaihtoehtoja tapahtumiin: Kulttuuritalo voi kannustaa tapahtumien järjestäjiä järjestämään yhteisiä kuljetusratkaisuja tai sovittamaan yhteen matkoja tarvittavien autojen määrän vähentämiseksi.

4. Viheralueet ja luonnonsuojelu

Viherkatot ja puutarhat: Jos se on mahdollista, luodaan katoille tai ympäristöön viheralueita, jotka ovat sekä esteettisesti puhuttelevia että ympäristön kannalta kestäviä, mikä voi osaltaan lisätä biologista monimuotoisuutta ja parantaa ilmanlaatua. Koulutus ympäristötietoisuudesta: Toteutetaan ympäristökoulutuksia ja tapahtumia, jotka kannustavat kävijöitä elämään kestävämpää arkea. Esim. Itämeripäivä jne.

Tiivistelmä

Sosiaalisten ja ympäristöllisten haittavaikutusten torjumiseksi kulttuuritalon täytyy työskennellä ennalta ehkäisevästi, jotta se olisi osallistava, kestävä ja vastuullinen toiminnassaan. Tämä voidaan saavuttaa luomalla saavutettavia ja moninaisia ohjelmia, optimoimalla energiankäyttö ja edistämällä aktiivisesti sekä henkilökunnan että kävijöiden ympäristötietämystä. Työskentelemällä näiden näkökulmien parissa kulttuuritalo voi

vaikuttaa myönteisesti sekä yhteiskuntaan että ympäristöön.

Sosiaaliset hyödyt

1. Koulutuksen ja oppimisen mahdollisuudet

Elinikäinen oppiminen: Kirjasto ja kulttuuritalo tarjoavat kaikenikäisille mahdollisuuksia oppia uusia taitoja, osallistua koulutuksiin ja kasvaa henkisesti. Kurssit, työpajat ja luennot voivat esimerkiksi tuoda tietoa sellaisten ihmisten saataville, joilla ei muuten ole varaa kalliimpaan koulutukseen.

Tiedonsaanti: Tarjoamalla ilmaisen pääsyn kirjoihin, aikakauslehtiin, tietokantoihin ja muihin tiedotusvälineisiin kirjasto edistää kansalaisten tietoisuutta, mikä vahvistaa demokraattisia prosesseja ja kansalaisosallistumista.

2. Sosiaalinen yhteenkuuluvuus ja yhteisöllisyys

Kohtaamispaikka kaikille: Kirjasto- ja kulttuuritalo toimii usein yhteisöllisenä kohtaamispaikkana, jossa ihmiset eri taustoista ja yhteiskuntaluokista voivat tavata ja vuorovaikuttaa. Tämä voi auttaa rakentamaan vahvempaa yhteiskuntaa lisäämällä ymmärrystä ja solidaarisuutta ihmisten välillä.

Parempi sosiaalinen integraatio: Kulttuuritalolla ja kirjastolla on tärkeä osa marginalisoitujen ryhmien sisällyttämisessä. Näitä ryhmiä ovat esimerkiksi vastasaapuneet, nuoret, vammaiset ja vanhukset. Esimerkiksi kieli- ja kotoutusohjelmilla ne voivat auttaa rakentamaan siltoja yhteiskunnassa.

3. Kulttuurinen ja luova kehitys

Edistetään paikallista kulttuuria ja luovuutta: Kulttuuritalo tukee taiteilijoita ja paikallisia tekijöitä tarjoamalla paikan näyttelyille, esiintymisille ja muille kulttuuriaktiviteeteille. Tämä edistää paikallista identiteettiä ja vahvistaa kulttuurista monimuotoisuutta.

Luovaa ilmaisua kaikille: Kirjasto ja kulttuuritalo tarjoavat ihmisille mahdollisuuden ilmaista itseään luovasti taiteen, musiikin, teatterin, kirjallisuuden ja muiden taidemuotojen kautta. Tämä vahvistaa yksilön itsetuntoa ja myötävaikuttaa elävään kulttuuriin.

4. Parempi terveys ja hyvinvointi

Mielenterveys: Kulttuuriaktiviteetteihin osallistuminen, esimerkiksi käymällä näyttelyssä tai teatterissa tai osallistumalla työpajaan, voi vaikuttaa myönteisesti mielenterveyteen ja hyvinvointiin. Kirjasto ja kulttuuritalo voivat tarjota paikan pohdiskelulle, rentoutumiselle ja henkilökohtaiselle kehitykselle sekä oppimiselle.

Fyysinen terveys: Jos tilat suunnitellaan oikein, esimerkiksi LovMi voi tarjota myös fyysistä terveyttä edistäviä aktiviteetteja, kuten tanssikursseja ja joogaa. Nämä edistävät aktiivista ja terveellistä elämäntapaa.

Ympäristölliset hyödyt

1. Kestävyyden ja ympäristötietoisuuden edistäminen

Kestävyyskoulutus: Kulttuuritalo ja kirjasto voivat toimia alustoina, joiden kautta levitetään tietoa ja koulutusta ympäristökysymyksistä, kestävästä kehityksestä ja ilmastonmuutoksista. Ne voivat luentoja, näyttelyiden ja työpajojen avulla lisätä yleisön tietämystä ympäristöongelmista ja antaa työkaluja kestävämpään elämään.

Kestävät tapahtumat: Järjestämällä ympäristöystävällisiä tapahtumia, esimerkiksi vähentämällä muovin käyttöä tai käyttämällä kierrätettyjä materiaaleja, kirjasto ja kulttuuritalo voivat näyttää tietä kohti kestävämpiä ja tietoisempia järjestelyjä.

2. Pienempi ympäristöjälki kestäväillä rakennuksilla

Vihreät rakennukset: Kulttuuritalo ja kirjasto voivat olla esikuvia käyttämällä kestäviä rakennusmateriaaleja ja energiaratkaisuja, kuten viherkattoja ja tehokasta lämmitystä. Olemalla energiatehokkaita ja vähentämällä resurssien käyttöään ne vähentävät hiilidioksidipäästöjä.

Kierrätys ja jätehuolto: Tarjoamalla selkeitä kierrätysohjeita ja vähentämällä jätettä kestäväällä kulutuksella kirjastosta ja kulttuuritalosta voi tulla tärkeitä toimijoita yhteisön ekologisen jalanjäljen pienentämisessä.

3. Vihreät tilat ja biodiversiteetti

Viherkatot ja puutarhat: Kulttuuritalo, jossa on viherkattoja tai puutarhoja, ei vaikuta vain esteettisiin arvoihin, vaan se myös lisää biologista monimuotoisuutta urbaanissa ympäristössä. Nämä viheralueet voivat myös tuoda rauhaa ja rentoutusta kävijöille. Tietty sisällä pidettävät viherkasvit parantavat ilmanlaatua.

Parempi pääsy luontoon: Julkisten viheralueiden tai kutsuvien puutarhojen luominen kirjanton ja kulttuuritalon yhteyteen voi edistää läheisempää yhteyttä luontoon, millä on myönteisiä vaikutuksia sekä ympäristölle että ihmisten hyvinvoinnille – ennen kaikkea niille, jotka eivät voi liikkua luonnossa muuten.

Tiivistelmä sosiaalisista ja ympäristöllisistä hyödyistä:

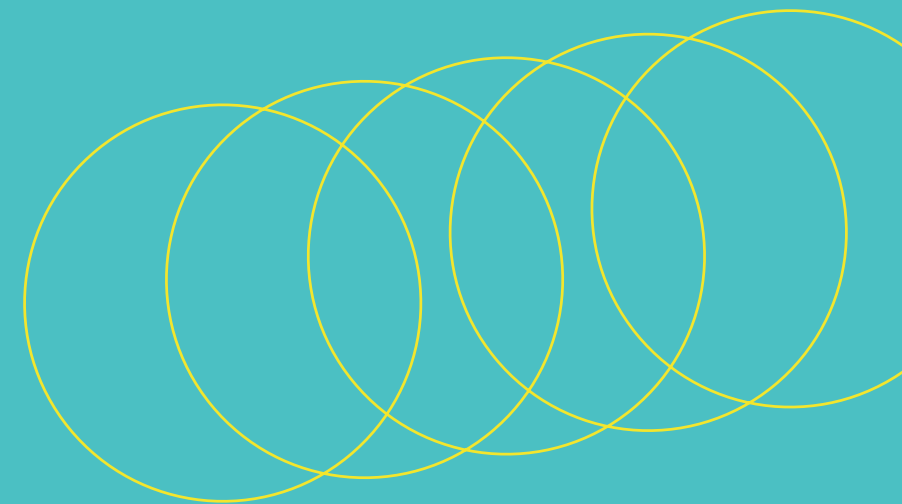
Sosiaaliset hyödyt: Kirjasto ja kulttuuritalo vaikuttavat osallistavampaan yhteiskuntaan, vahvistavat sosiaalista yhteenkuuluvuutta, edistävät elinikäistä oppimista ja luovaa kehitystä. Ne myös tarjoavat paikan, jossa mielenterveyttä ja fyysistä terveyttä voi tukea aktiviteettien ja tapahtumien avulla.

Hyödyt ympäristölle: Edistämällä kestävyttä, tarjoamalla vihreitä rakennuksia ja aktiviteetteja sekä kannustamalla kestävien kulkutapojen käyttämiseen kulttuuritalolla ja kirjastolla on tärkeä osa yhteisön ympäristövaikutuksen vähentämisessä.

Sisällyttämällä sekä sosiaalisia että ympäristöllisiä hyötyjä toimintaansa kirjasto ja kulttuuritalo voivat myötävaikuttaa kestävämpään ja yhteisöllisempään tulevaisuuteen ja antaa nuorille uskoa tulevaisuuteen.

6. Organisaatiokulttuuri

6organisaatiokulttuuri

Hyvän organisaatorakenteen kirjastolle ja kulttuuritalolle tulisi tukea sekä päivittäistä toimintaa että mahdollistaa luova kehitys, yhteistyö ja yleisötyö.

Joitain keskeisiä osatekijöitä, jotka ovat tyypillisiä toimivalle rakenteelle:

1. Selkeä johtaminen ja vastuunjako

Toiminnanjohtaja: vastaa kattavasti koko talosta (esim. mukaanlukien strategia, henkilöstö ja talous, riippuu täytettävistä henkilöstöresursseista)

Tiiminvetäjät: vastaavat erityisistä osista, kuten kirjastosta, ohjelmatoiminnasta, tekniikasta, tapahtumista tai viestinnästä.

Kirjaston muu henkilöstö.

Kirjastolaki (1492/2016) määrittelee kelpoisuusvaatimuksia tietyille kirjastotehtäville.

2. Monialaiset tiimit, esimerkiksi

Ohjelmatiimi, joka luo ja koordinoi kulttuuritapahtumia, työpajoja ja yhteistyötä ulkoisten toimijoiden kanssa.

Kirjastotiimi, joka keskittyy median käsittelyyn, asiakaspalveluun, lukemisen edistämiseen, tietopalveluihin ja kansalaisvaikuttamista edistäviin palveluihin.

Tekniikka- ja kiinteistötiimi vastaa äänestä/valosta, lavasta, IT:stä ja tiloista.

Viestintä ja markkinointi hoitaa sosiaalisen median, yhteydet lehdistöön, graafisen materiaalin yms.

Tietyn osan tästä työstä voi koordinoida organisaation sisällä ilman, että henkilökunnan määrää on lisättävä. (Kuten Karjaan esimerkki on osoittanut, heillä oli toiminnanjohtaja kahden vuoden ajan, minkä jälkeen talon väki selviytyi tehtävistä itse.)

3. Yhteistyörakenne

Säännölliset yhteiset tapaamiset, joissa on mielellään osana yhdessä luomista (esim. ideatyöpajat)

Mahdollistaa horisontaalisen yhteistyön osastojen rajojen yli.

Mahdollisuus tilapäisiin työrymiin tai hankeryhmiin erityisiä panostuksia varten.

4. Joustavuus ja yleisöfokus

Rakenteen tulisi tukea yhteistoimintaa kävijöiden, yhdistysten ja paikallisen yhteisön kanssa.

Rooleja ja rutiineja pitäisi voida sopeuttaa toiminnan kehityksen ja kohderyhmän tarpeiden mukaisesti.

Perinteinen hierarkkinen organisaatiomalli on ehkä hyvä tietyissä yhteyksissä, mutta linjaorganisaatioista on tullut vähemmän suosittuja, koska ne ovat joustamattomia ja jähmeitä. Matriisimallit ovat hyviä poikkitieteelliseen työhön ja hanketoimintaan. Ne mahdollistavat osallistavan ja yhdessä luovan toimintatavan, mutta vaativat yhteisiä rutiineja ja hyvää viestintää.

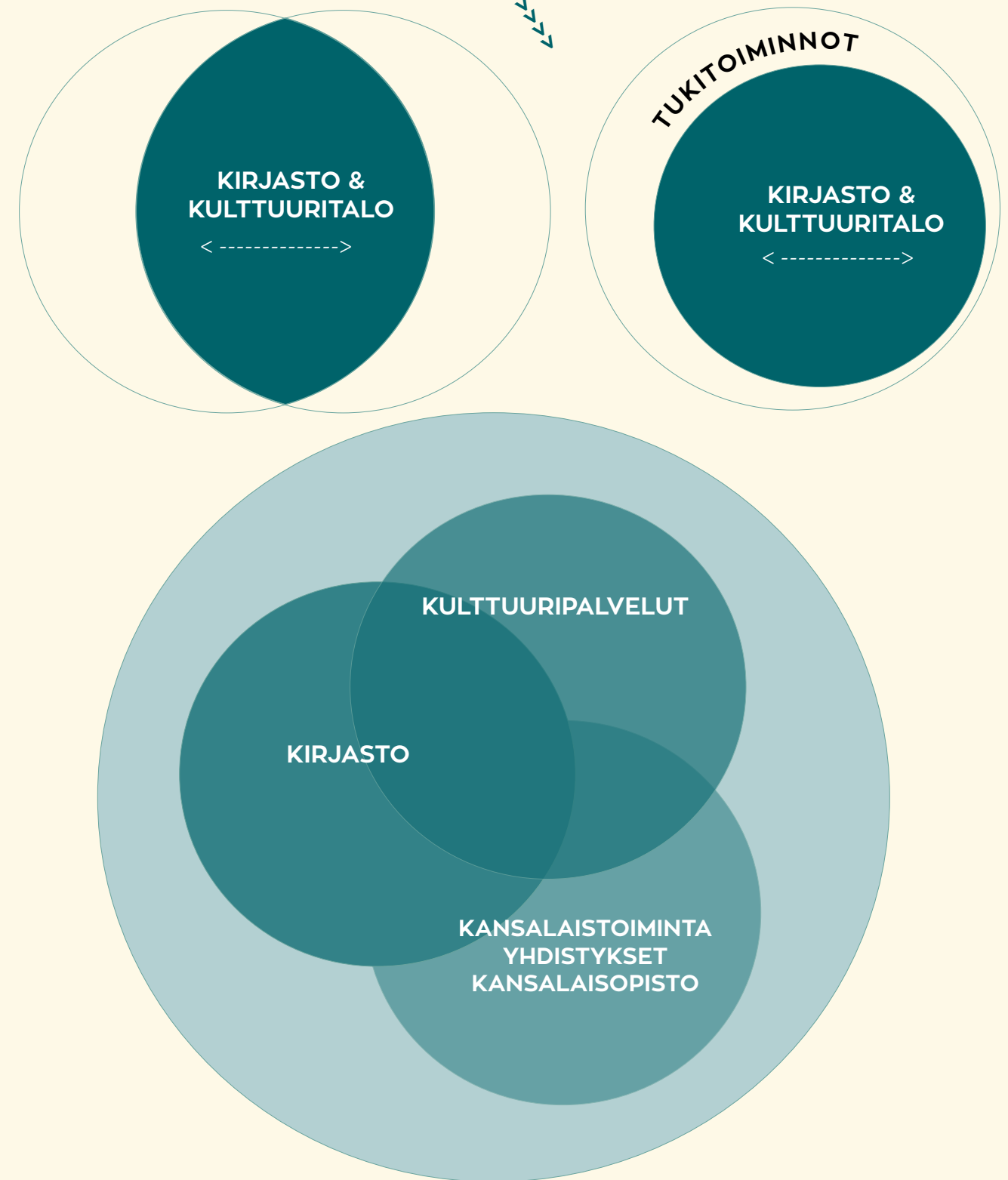
Verkostomalli, joka on yhteistyöhön perustuva malli, sopii paremmin kirjasto- ja kulttuuripalveluille ja varsinkin avoimelle, yhteiskunnallisesti suuntautuneelle kulttuuritalolle, koska kiintopiste ei ole hierarkiassa vaan yhteistyössä. Tilat toimivat mahdollistajina, eivät vain tavarantoimittajina.

Tämä malli vaatii avoimuutta, luottamusta ja muutoskykyä – ja johtajan, joka tuo taloon turvallisen, hyväksyvän, luovan ja innoittavan tunnelman, jonka myötä ihmiset viihtyvät siellä töissä ja käymässä asiakkaina.

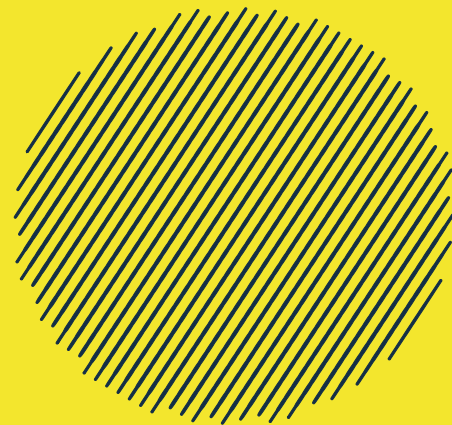
Tämä vaatii osin selkeitä rakenteita ja rutiineja ja molemminpuoleista vuorovaikutusta toimijoiden välillä. Myös tälle vuorovaikutukselle voi luoda ja rakentaa kulttuurin, jota leimaa toisten kunnioittaminen.

LAIN VAATIMUKSET TÄYTTÄVÄ TILA

TAVOITE TILA

7 rahoitus

Lähtökohtia uuden kiinteistön hankintaan

Nykyiset kirjastotilat eivät täytä yleisistä kirjastoista annetun lain vaatimuksia. Tilanne on kestävä – Kuntaliiton mukaan kirjastopalvelut ovat kaikkein käytetyin kunnallinen palvelu (66 %).

Loviisan kaupungin talous on kireä, eikä kirjasto tai kulttuuritalo ole ainoa tarpeellinen sijoitushanke; esimerkiksi uudelle liikuntahallille on kysyntää ja tarvetta. Rakentamisen aloittamisen ajankohta on lisäksi haastava – kokemukset muista kunnista osoittavat, että nykyisessä markkinatilanteessa tarjouksia saadaan vähän ja ne ovat kalliita.

Hanke on laaja ja vaatii merkittävää työpanosta ja osaamista – varsinkin jos kaupunki huolehtii itse sen toteuttamisen järjestelyistä. Suunnittelu, rakentamisen johtaminen, rahoitus, hankinnat ja hallinto sitovat kaupungin henkilökuntaa. Hankinta- ja rahoitusmalli pitää sen vuoksi määrittää aikaisin, mieluiten vertailuhankkeista saatujen kokemusten tuella.

Alustavat tiedustelut näyttävät, että yksityisen rahoituksen saaminen sekä rakentamiseen että ylläpitoon on suhteellisen realistista. Toiminnan ja toimijoiden täsmentämisen myötä konkreettinen varainhankinta voidaan aloittaa.

Vaihtoehtoja kiinteistön rahoitukseen

1. Perinteinen malli – kunta omistaa 100 %

Kaupunki vastaa koko hankkeesta. Sijoitus näkyy taseessa ja ylläpitokustannukset budjetoidaan vuosittain. Etuna on täysi hallinta, mutta haasteena on pääoman, resurssien ja osaamisen puute. Yksityistä rahoitusta (esim. lahjoituksia) voidaan tutkia erityisesti sisältöä varten. EU-rahoitus ei ole mahdollinen lakisääteisiä kunnallisia palveluja (kirjasto) varten.

2. Kiinteistöosakeyhtiö tai keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö

Kaupunki omistaa enemmistön tai vähemmistön kiinteistöä hallinnoivassa yhtiössä. Esimerkki: Kulttuuritalo Fokus Raaseporissa, jossa säätiö omistaa 51 %.

Hyödyt:

- Mahdollisuus yksityiseen pääomaan
- Paikallinen rakennusvoima
- Pääoma pysyy alueella

Keskinäisessä kiinteistöosakeyhtiössä osakkeet vastaavat tiettyjä tiloja, mikä mahdollistaa läpinäkyvyyden ja sisäisen vuokran (esimerkiksi kirjasto vuokraa kaupungilta).

Malli vaatii poliittista yhtenäisyyttä ja päättäjien aktiivista osallistumista, mutta se voi houkutella uusia toimijoita Loviisaan ja vahvistaa kaupungin vetovoimaa.

3. Kokonaishoitopalvelumallit (elinkaari, PPP, vuokrausmalli)

Yksityinen toimija vastaa suunnittelusta, rakentamisesta, huollosta ja joskus ylläpidosta pitkän sopimuksen ajan (esim. 20–30 vuotta). Kunta maksaa kiinteää vuokraa tai palvelumaksua. Omistus voi siirtyä kunnalle sopimuskauden päätyttyä.

Hyödyt:

Pitkäjänteinen vastuu

Selkeä riskien jakautuminen

Sopii kunnille, joilla on rajoitetusti investointitilaa

Haasteet:

Pitkä sitoutumisaika

Joustamattomampi muutoksissa

Vaatii vahvaa sopimusosaamista

On käytetty muun muassa

Juvassa (esikoulut, koulut)

Parkanossa (koulu- ja kulttuurikeskus Kaarna)

Valkealassa (monitoimitalo)

Siuntiossa (hyvinvointikampus)

Espoossa (elinkaarimalli kouluissa, jossa on hyvä akustiikka ja käyttövarmuus)

Asiantuntijat suosittelevat markkinadialogin aloittamista potentiaalisten rakennustoimijoiden kanssa, jotta saataisiin ajankohtaista hinta- ja saatavuustietoa.

Selvitys mahdollisista avustuksista kulttuuritalolle

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Ministeriön sijoitusavustuksista kulttuuritilojen peruskorjausta ja uudisrakentamista varten on leikattu paljon. Useiden vuosien ajan määräraha oli noin 5–6 miljoonaa euroa vuosittain, mutta Orpon hallituskaudella jaetaan nyt vain runsaat 2 miljoonaa euroa vuodessa. Vuoden 2025 hakemuskierroksella hakemuksia tehtiin 37 miljoonan euron arvosta.

Korkein etusija annetaan kiireellisille ja tarpeellisille korjauksille, mutta myös uudet kulttuuritalot ovat saaneet avustuksia – esimerkiksi Inkoo (200 000 euroa) ja Kemin kulttuuritalo (1,25 miljoonaa euroa vuosina 2022–2023). Tulee kuitenkin huomata, että määrärahat olivat merkittävästi suurempia näissä tapauksissa.

Avustus ei sisällä kirjastopalveluja. Sen vuoksi hakijan on eroteltava selkeästi, mitkä osat hankkeesta koskevat kulttuuritoimintaa tai -tiloja. Jokainen vuosi on erilainen – eduskunta päättää määrärahoista syksyllä, ja hakemusten määrää ei voi ennustaa.

Hakemus toimitetaan vuodenvaihteessa, ja avustus koskee rakennusvuotta. Loviisa voisi hakea avustusta vuoden 2026 lopulla, jos rakentaminen aloitetaan vuonna 2027. Jos hakemus on hyvin perusteltu (ei puutteita) on todennäköistä, että noin 5 % kokonaiskustannuksista myönnetään – eli 5 miljoonan euron hankkeelle myönnetään 250 000 euroa. Tiedot on saatu kulttuurineuvos Päivi Saloselta.

EU-rahoitus

EU rahoittaa kulttuurihankkeita ainoastaan silloin, kun ne keskittyvät kansainväliseen yhteistyöhön, esimerkiksi kehittämällä uusia yhteistyötapoja tai menetelmiä. Se ei rahoita investointeja. Pieni osa hankkeen kustannuksista voidaan tietyissä tapauksissa käyttää investointeihin, mutta se edellyttää aina selkeää kansainvälistä ulottuvuutta. Kunnallinen rakennusprojekti ei itsessään riitä.

EU:n kulttuuriin keskittynyt rahoitusohjelma on Creative Europe. Konseptin kehittämiseen liittyvä hanke voisi mahdollisesti sopia siihen. Lisätietoa kulttuurin osaohjelmasta: www.oph.fi/fi/ohjelmat/mika-kulttuurin-alaohjelma. Opetushallituksen yhteyshenkilöt (Creative Europe Desk Finland): Hanna Hietaluoma-Hanin, pääasiantuntija, puh. 029 533 8540

Riikka Koivula, ohjelma-asiantuntija, puh. 029 533 8509

Toinen kulttuuria rahoittava ohjelma on EU:n tutkimus- ja innovaatio-ohjelma **Horisontti Eurooppa**. Se tukee kansainvälisiä yhteistyöhankkeita, jotka etsivät ratkaisuja isoihin eurooppalaisiin tai maailmanlaajuisiin haasteisiin. Vaatimuksena on vähintään kolme organisaatiota eri jäsenmaista – osallistujat ovat usein yliopistoja, yrityksiä ja jopa kaupunkoja tai yhdistyksiä. Näistä Creative Europe on toimintalähtoisempi, kun taas Horisontti Eurooppaa ohjaavat komission temaattiset painotukset. Johtopäätös: Jos projektimuotoinen kansainvälinen yhteistyö kiinnostaa, Loviisan tulisi tutkia ensisijaisesti Creative European tarjoamia mahdollisuuksia. Kaiken kaikkiaan Loviisan kulttuurikeskuksen katsotaan olevan valtakunnallinen tai alueellinen hanke, ja EU-rahoituksen todennäköisyys on pieni.

Tiedot on antanut Emmi Nahi, EU Funding Advisor, Business Finland.

ELY, Leader, SILMU a muu paikallinen rahoitus. ELY-rahoitus on tarkoitettu alueellisiin kehityshankkeisiin – Loviisan kulttuuritalo ei osu tähän kategoriaan.

Leader/SILMU rahoittaa hankkeita 180 000 euroon asti, mutta näitä avustuksia ei ole tarkoitettu kuntien investointeihin julkisiin palveluihin.

Tiedot ovat peräisin Heli Tommiskalta, SILMU ry

Rahastot ja säätiöt

Suomen Kulttuurirahasto (Uusimaan aluerahasto)

Rahasto myöntää seuraavan kerran avustuksia vuonna 2026. He eivät rahoita rakentamista, vaan toimintaa. Tukea voi hakea paikalliselle kulttuuritoiminnalle, erityisesti toiminnalle, joka liittyy kotiseututyöhön. Pohjoismainen kulttuurirahasto Rahasto rahoittaa vain yhteisiä pohjoismaisia kulttuurihankkeita – ei rakentamista tai tekniikkahankintoja.

Jane ja Aatos Erkon säätiö

Säätiön tukee ensisijaisesti tieteellistä tutkimusta, mutta myös taidetta ja kulttuuria. Investointeja ei pääsääntöisesti tueta. Tuet tanssin talon ja uuden arkkitehtuuri- ja designmuseon kaltaisille rakennushankkeille ovat olleet poikkeuksia, ja ne perustuivat säätiön perustajan nimenomaiseen tahtoon. Hakemus, joka koskee sisällöntuotantoa kulttuuritilassa, voisi vastata paremmin säätiön profiilia. Kaikki hakemukset arvioidaan kuitenkin yksilöllisesti, ja lopullisen päätöksen tekee säätiön hallitus. Tiedot on toimittanut Elina Rilla, avustuskoordinaattori.

Jenny ja Antti Wihurin rahasto

Säätiö tukee tiedetta, taidetta ja yhteiskuntatoimintaa, mutta ei rakennushankkeita. Vuonna 2024 avustuksia myönnettiin yli 15 miljoonaa euroa, ja myöntamisaste oli 8,2 %. Rahasto voi tulla ajankohtaiseksi kulttuuritoiminnan rahoituksen lähteenä myöhemmässä vaiheessa. Säätiöitä ja rahastoja on satoja, sekä suomen- että ruotsinkielisiä.

Ruotsinkieliset rahastot ovat jakaneet suuria avustuksia hankkeille esimerkiksi Karjaalla ja Inkoossa. Näitä keskusteluja käydään toimitusjohtajatasolla.

Inkoo: Kulttuuritalo kirjaston yhteydessä (suunnitteluvaiheessa)

Suomen Elokuvasäätiö:	68 000 €
Eduskunnan joululahjaraaha:	20 000 €
OKM:	200 000 €
Svenska kulturfonden:	1,4 milj. €
Inkoon säästöpankkisäätiö:	0,5 milj. €
Sophie von Julins Stiftelse:	0,4 milj. €
Konstsamfundet:	0,3 milj. €
Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne:	0,25 milj. €

Kirjasto ja kulttuuritalo Fokus Karjaalla

Stiftelsen för kultur- och utbildningsinvesteringar 3 450 000 €, Karjaan-Pohjan säästöpankkisäätiö 750 000 €, Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne 400 000 €, Konstsamfundet 400 000 €, Bergsrådinnan Sophie von Julins stiftelse 399 000 €, Svenska Folkskolans Vänner 200 000 €, Inkoon säästöpankkisäätiö: 10 000 €, Fokus i västra Nyland sr on saanut yhteensä 5 699 000 € tukea kulttuuritalo Fokuksen vision toteuttamiseen. Tähän sisältyy myös 90 000 euron avustus Svenska Kulturfondenilta hankepäällikön/koordinaattorin palkkaamiseen.

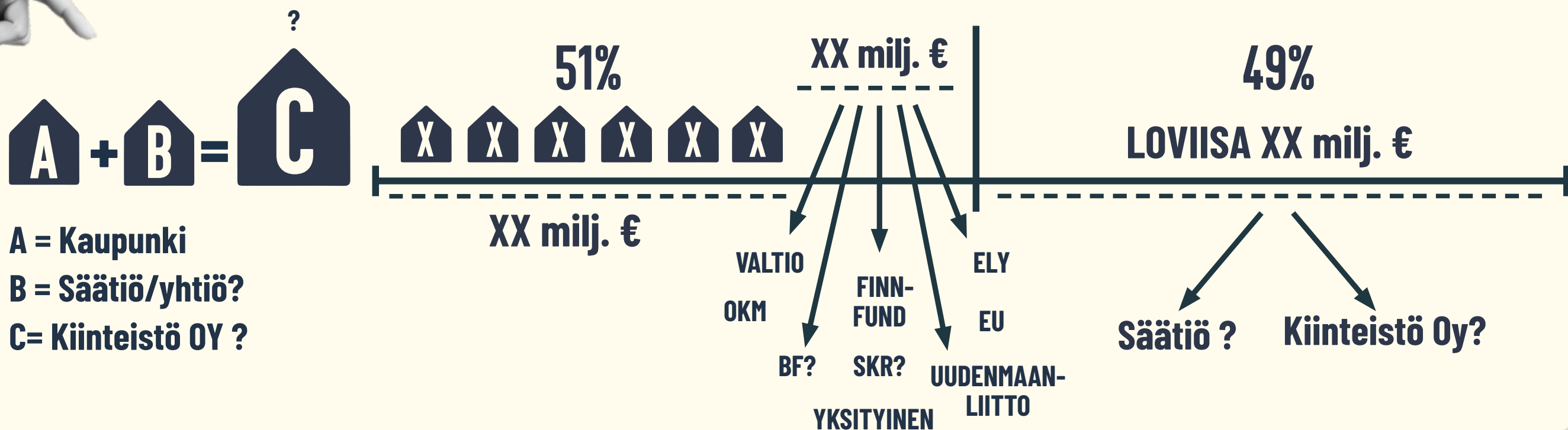
Jotta rahastojen kanssa voi käydä keskusteluja rahoituksesta, edellyttävät esimerkiksi SKUI/ Kulturfondens fastighetsfond hankeryhmää ja hyvin laadittua hankesuunnitelmaa.

Useat asiantuntijat ovat alleviivanneet, että Kulturfondenin saaminen mukaan on positiivinen merkki muille rahastoille. On olemassa satoja rahastoja, jotka tukevat kulttuuria, niiden lisäksi, jotka mainitaan tässä.

Fokus rahoitettiin tämän tapaisella mallilla – se on ehdottomasti vierailun arvoinen.
Malli vaatii yhteistä vahvaa tahtoa.

MAHDOLLISUUS 1

POTENTIAALISET
VUOKRALAISET

Kirjasto,
Kulttuuripalvelut

Lurens? Loviisan teatteri? Kahvio? Muita?
Kansalaisopisto Musiikkiopisto? Tapahtumajärjestäjät?

PPP-Malli = Public Private Partnership = Elinkaarimalli

Palveluntuottaja on erillinen hankeyhtiö (Special Purpose Vehicle, SPV), joka perustetaan tarkoitusta varten ja vastaa rahoituksen järjestämisestä. Hankeyhtiön oma pääoma tulee tavallisesti pääomasijoittajilta ja yrittäjiltä, kun taas vieras pääoma tulee tyypillisesti julkisesti omistetuilta rahoittajilta.

PPP-mallin hyötyjä ovat muun muassa:

- Rakennusvaiheen nopea toteutus
- Innovointia edistävä ympäristö
- Hankeyhtiö järjestää rahoituksen
- Asiakkaan/käyttäjän kustannukset

jakaantuvat pidemmälle ajanjaksolle

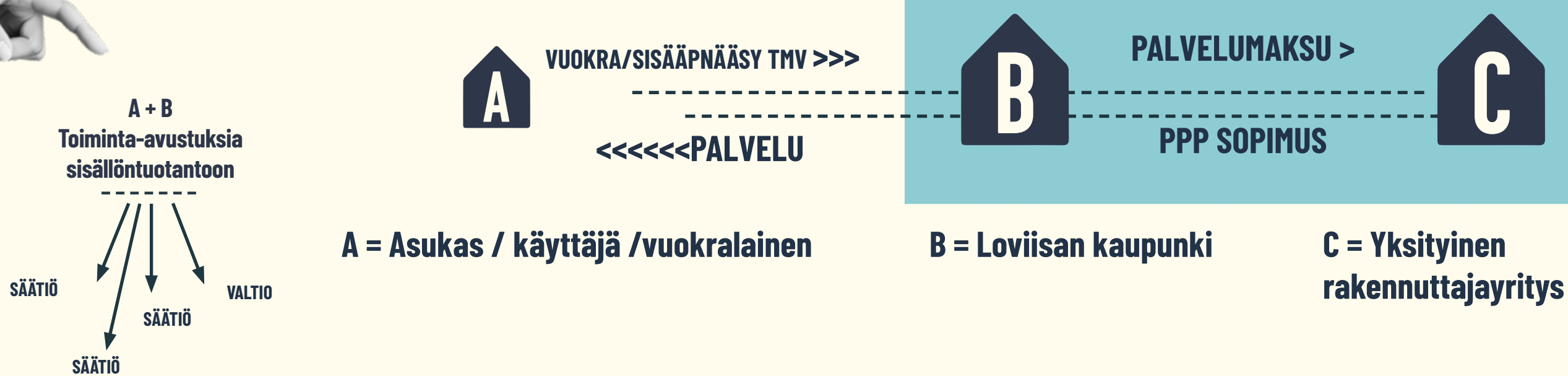
- Ostajalle taataan vastuullinen ja jatkuva huolto

Onnistunut PPP-hanke edellyttää jatkuvaa kumppanuutta ja vuoropuhelua kumppaneiden välillä. Tätä tukee avoin yhteistoiminta, selkeät ja yhteiset tavoitteet ja tarpeet, tunnetut ja kokeillut resurssit ja työtavat, läpinäkyvyys ja päätöksenteko, joka lähtee aina siitä, mikä on parhaaksi hankkeelle.

Kulttuuritalo Monio Tuusulassa on rakennettu elinkaarimallilla (PPP). Siellä on Tuusulan lukio, Tuusulan kansalaisopisto, Tuusulan kuvataidekoulu, Keskisen Uudenmaan Musiikkiopisto (KUM) sekä Tuusulan kunnan kulttuuritoiminta. Monio on esimerkki kulttuuritalosta, joka on toteutettu elinkaarimallilla (PPP), ja vierailu siellä voisi olla antoisa ja opettavainen kokemus. Palveluntuottaja oli Caverion.

Talo on tällä hetkellä järjestetty niin, että siellä on hankeryhmä, jossa kullakin vuokralaisella on edustaja. He ovat sopineet yhteiset ohjeet siihen, miten tehdään yhteistyötä ja pidetään viikkokokouksia.

MAHDOLLISUUS 2 ELINKAARIMALLI

Sekä kaupunki että eri toimijat voivat hakea säätiöiltä avustuksia toiminnalle, esimerkiksi Brita Maria Renlunds Stiftelsen lastenosaston sisustukseen tai sisältöön jne.

Elinkaarimallin suosio on kasvanut kunnissa.

8YHTEISTYÖVERKOSTOT

1. Koulutus- ja sivistysverkosto

Koulut ja päiväkodit – lukemisen edistäminen, kirjavinkkaus, tutustumiskäynnit, kulttuuripedagogiikka.

Kansalaisopisto – luennot, tutkimustyö, vanhusryhmät.

2. Paikalliset yhdistykset ja organisaatiot

Kulttuuri- ja taideyhdistykset – näyttelyt, konsertit, työpajat.

Maahanmuuttajayhdistykset – monikieliset tapahtumat, kulttuurivaihto.

Eläkeläis- ja nuorisoyhdistykset – sukupolvitapaamiset, keskustelutilaisuudet.

Muut yhdistykset, kuten yrittäjät, Lionsit tmv.

3. Kunnalliset ja julkiset toimijat

Nuoriso-, vanhus- ja sosiaalipalvelut – osallistavat ohjelmat ja esteettömyys

Kansalaispalvelut, kuten Lovinfo.

itä-Uudenmaan hyvinvointialue.

4. Vapaat toimijat ja yrittäjät

Freelance-taiteilijat, muusikot, kirjailijat – artistivierailut, ateljeet, lukutilaisuudet.

Tapahtumantuottajat – yhteistyötä liittyen festivaaleihin, teemapäiviin esim.

Itämeripäivään

5. Digitaaliset ja kansalliset verkostot

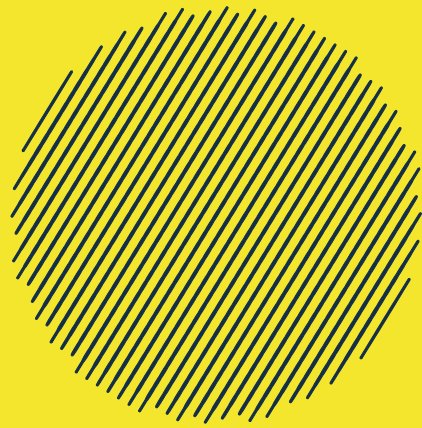
Kirjasto- ja kulttuurikonsortiot – resurssien jako, kehityshankkeet

Kansalliset kampanjat – esimerkiksi lukukuukausi, Lasten kulttuuriviikko jne.

9.

VAKUTUSARVONTI

Loviisan kirjasto- ja kulttuuritalo

Uusi kirjasto- ja kulttuuritalo, joka korvaa nykyiset tilat, jotka eivät enää täytä lain vaatimuksia, tuo mukanaan tässä tarkasteltavia vaikutuksia. Hanke on osa kaupungin pitkän aikavälin sijoituksia sivistykseen, vetovoimaan ja elämänlaatuun. Samanaikaisesti kunnan talous on kireä, mikä edellyttää sijoituksen vaikutusten huolellista arvioimista.

Vaikutukset alueittain

A. Sivistys ja kulttuuri

Myönteiset vaikutukset

- Mahdollisuus nykyaikaisiin ja esteettömiin tiloihin kirjastoa ja kulttuuripalveluja varten
- Lukutaidon, osallisuuden ja elinikäisen oppimisen vahvistaminen
- Paremmat mahdollisuudet kouluille, yhdistyksille ja kulttuuritoimijoille tehdä yhteistyötä
- Kirjasto- ja kulttuuripalvelujen käytön lisääntyminen kaikissa ikäryhmissä, mikä puolestaan lisää hyvinvointia.

B. Lapset, nuoret ja koulutus

- Myönteiset vaikutukset:
- Oppimisympäristöt, jotka tukevat pedagogiikkaa ja luovuutta
- Edistetään lasten ja nuorten vapaa-ajan aktiviteetteja
- Ehkäisee syrjäytymistä maksuttomalla kulttuuritarjonnalla

C. Sosiaaliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset

- Myönteiset vaikutukset:
- Lisää yhteenkuuluvuutta ja kohtaamispaikkoja asukkaille
- Mahdollistaa sukupolvien väliset aktiviteetit (lapset–nuoret–seniorit) sekä kielirajat ylittävät aktiviteetit
- Tukee kotoutumista ja tasa-arvoa tarjoamalla matalan kynnyksen tiloja

D. Talous ja kunnallinen hallinto

- Myönteiset vaikutukset:
- Pitkäjänteinen sijoitus kaupungin vetovoimaan ja muuton lisäämiseen
- Mahdollisuus ylläpitokustannusten yhteensovittamiseen yhteisessä rakennuksessa
- Yksityinen pääoma voi pienentää kaupungin alkuinvestointitarpeita.
- Kielteiset vaikutukset:
- Suuri sijoitus, jolla on pitkä takaisinmaksuaika
- Budjetin ylitysten tai kustannusten nousun riski, jos suunnittelu on puuttellista
- Se, miten rakentaminen toteutetaan, voi sitoa resursseja.

E. Ympäristö ja kestävyys

- Myönteiset vaikutukset:
- Mahdollisuus rakentaa energiatehokkaasti ja uuden standardin mukaisesti ja ennen kaikkea terveitä tiloja
- Vihreämpi rakennustekniikka ja huolto mahdollista oikealla mallivalinnalla
- Kielteiset vaikutukset:
- Rakennusvaiheen ilmastojälki/ ympäristövaikutus (kuljetukset yms.)
- Vanhojen rakennusten purkaminen voi aiheuttaa kallista jätettä (esim. Ståhlin talo).

F. Elinkeinoelämä ja kaupungin elinvoima

Myönteiset vaikutukset:

- Kulttuuritalo voi toimia moottorina matkailulle, tapahtumille ja yrittäjyydelle.
- Paikallisilla yrityksillä on mahdollisuuksia osallistua rakentamiseen ja ylläpitoon.
- Kasvattaa Loviisan vetovoimaa asuinpaikkana
- Synergiavaikutuksia Seurahuoneen kanssa
- Kielteiset vaikutukset:
- Kilpailu resursseista muiden hankkeiden kanssa (liikunta, infrastruktuuri)
- Taloudellinen epävarmuus voi vähentää yksityisten sijoittajien kiinnostusta.

Seuraavana askeleena meidän pitäisi:

Käydä markkinadialogia rakennus- ja rahoitustoimijoiden kanssa

Luoda hankeryhmä ja hankesuunnitelma

Varmistaa saavutettavuus ja inklusiivisuus suunnittelussa ja sijoituksessa

Hyödyntää vertailuhankkeita (Espoo, Parkano, Siuntio, Karjaa, Kirkkonummi) hyviin käytäntöihin ja oppia muiden virheistä (Inkoo)

Luoda aikataulu, jossa on selkeä vastuunjako

Uuden kirjasto- ja kulttuuritalon rakentamisella Loviisaan on enimmäkseen myönteisiä pitkäaikaisia vaikutuksia, etenkin sivistyksen, yhteiskunnallisen osallistumisen ja kaupungin vetovoiman kannalta. Hanke tukee kestävä kehitystä, asukkaiden hyvinvointia ja paikallista identiteettiä sekä nuorison uskoa tulevaisuuteen samoin kuin tasa-arvoa ja saavutettavuutta.

Pääasialliset riskit ovat taloudellisia ja operationaalisia: investoinnin suuruus, kaupungin taloudellinen tilanne ja kapasiteetti toteuttaa hanke ammattimaisesti. Sen voi hoitaa kääntymällä alan ammattilaisten puoleen.

Vaikutukset vaihtelevat hieman riippuen rahoitus- ja toteutusmallin valinnasta. Malli, jossa on yksityinen osakkuus tai kokonaispalvelu (elinkaarimalli), voi vähentää välitöntä kuormitusta, mutta vaatii hyvää hankinta- ja sopimusosaamista, jota voidaan hankkia ulkopuolelta.

Hankinta pitäisi toteuttaa siten, että paikalliset

toimijat voivat osallistua siihen. Vaatimuksena ei voi olla ainoastaan alimman hinnan valitseminen vaan parhaan kokonaiskonseptin valitseminen. Kun käytämme paikallisia toimijoita, sitoutuminen hyvään laatuun on vahvaa, kuten Karjaan positiivinen esimerkki näyttää.

Hankinta-asiakirjat tulee tehdä siten, että paikalliset voivat osallistua tietyissä osissa tai yhteisönä.

Samanaikaisesti se on selkeä ja voimakas toimenpide, jolla lisätään paikallista elinvoimaa, työmahdollisuuksia ja ostovoimaa. Näin ollen rahat jäävät kaupunkiin eivätkä valu pois.

Paikallinen rakennusrytittäjä kertoi keskustelussa, että esimerkiksi hänen firmallaan on kapasiteetti tämän suuruusluokan hankkeen toteuttamiseen elikaarimallihankkeena, myös yhteistyöryhmässä muiden paikallisten yritysten kanssa.

Hankesuunnitteluryhmä

Asiantuntijoista koostuva hankesuunnitteluryhmä on perustettava rakennushankkeen aloitusvaiheessa. Ryhmän päätehtävänä on laatia hankesuunnitelma, jossa selvitetään, mitä rakennetaan, miksi, kenelle ja miten. Osa työstä on tehty Jaana Laaksosen selvityksessä ja tässä selvityksessä, mutta se on vielä arvioitava erikseen, jotta saadaan aikaiseksi hyvä hankesuunnitelma, jonka pohjalta tehdään poliittisia päätöksiä hankkeen jatkosta.

Hankesuunnitelmatyöryhmässä tulee olla

- Kunnan edustajia, esimerkiksi EKI-keskuksesta
- Kirjaston, kulttuuritoimen ja kansalaisopiston edustajia
- Kiinteistö- ja rakennusasiantuntijoita
- Käyttäjien edustajia (esim. nuoria, yhdistyksiä)
- Lisäksi ryhmän tulee kuulla ulkoisia

asiantuntijoita, tarvittaessa (esim. arkkitehti, esteettömyysasiantuntija, konsultti, akustiikan asiantuntija jne.)

Hyvin toteutettu hankesuunnitelma varmistaa sen, että päätöksenteko rakentuu realistisille oletamuksille, kustannukset ovat hallittuja ja että tilat ovat toimivia niiden käyttäjille.

Työryhmän tehtävänä on tavallisesti tehdä muun muassa tarveanalyysi, vaihtoehtoanalyysi ja riskien ja vaikutusten arviointi. Tässä tapauksessa nämä vaiheet ovat jo tehtyjä tietyissä määrin kahdessa eri työssä: Jaana Laaksosen selvitys ja tämä selvitys.

Kustannusten ja resurssien arviointi sekä esitys ehdotus valmistelun jatkamiseen täytyy tehdä, jotta hankesuunnitelma voidaan käsitellä lautakunnassa/ kaupunginhallituksessa ja tehdään toteuttamispäätös tai päätetään suunnittelun jatkamisesta (esim. arkkitehtikilpailu, hankinta)

Koska osa selvitystyöstä on jo tehty, kolmen kuukauden pitäisi olla riittävä aika työryhmälle kunnollisen hankesuunnitelman laatimiseen.

Seurahuone

Suunnittelutyön yhteydessä myös synergiavaikutuksia Seurahuoneen kanssa kannattaa tutkia tarkemmin. Jos kirjasto- ja kulttuuritalolla on toiminnanjohtaja, hän myös voisi koordinoida Seurahuoneen käyttöä niin, että rakennuksella olisi selkeästi yksi vastuuhenkilö. Koska talolla ei tällä hetkellä ole ”omistajaa”, eli henkilöä, joka ottaisi vastuuta kokonaisuudesta, tilan hyödyntäminen kärsii ja se on alikäytöllä.

Tilannetta kuvaa hyvin se, että kaikki Seurahuoneen opasteet ovat erilaisia, eivätkä ne ole harmoniassa rakennuksen historiallisen arvon kanssa. Ylemmissä kerroksissa lojuu rikkiäisiä huonekaluja ja roskia siellä täällä. Jos salia halutaan vuokrata juhlapäivällisiä tai häitä varten, huonekalut on vuokrattava erikseen Kotkasta, mikä on kallista.

Koko tämä kokonaisuus, jota kutsumme nyt kulttuurikortteliksi tässä yhteydessä, on suunniteltava

käsi kädessä kirjasto- ja kulttuuritalon suunnittelun kanssa mahdollisimman suurten synergiahyötyjen saamiseksi. Palvelu- ja informaatiomuotoilu on olennainen osa suunnittelutyötä. Viereisissä kuvissa näytetyt laput ja ”kyltit” osoittavat välinpitämättömyyttä.

Marilyn

Yksi selvityksessä tunnistetuista kriittisistä seikoista on kilpailutilanne suhteessa Kino Marilynin. Vaikka tilat eivät ole optimaalisia esiintyville taiteilijoille – esimerkiksi backstage-tila, pukuhuoneet yms. puuttuvat – Marilyn on kuitenkin palvellut Loviisan kulttuurielämää hyvin kohtuullisen hinnoittelun ansiosta. Samanaikaisesti Marilyn on ennen kaikkea kaupungin ainoa elokuvateatteri.

Jos rakennetaan toinen iso lava ja kulttuuritoiminnan tuottamat ilmaistapahtumat poistuvat Marilynista, se voi vaikuttaa Marilynin liiketoimintaan kielteisesti.

Kuitenkin koko keskustelu tarkoituksenmukaisesta lavasta, johon kuuluu backstage ja pukuhuoneita, on aloittanut tämän keskustelun sen tarpeesta.

Yrittäjän arvion mukaan on kannattavaa järjestää korkeintaan kaksi isompaa kulttuuritapahtumaa kuukaudessa Loviisassa – enempään ei riitä yleisöä. Vuonna 2024 Marilynin salin täyttivät esimerkiksi Arppa, Uudenvuoden show ja Loviisa Big Band.

Jos uudessa kirjastossa olisi ison lavan sijasta pienempi black box noin 50 ihmiselle, se toimisi useiden haastateltujen mukaan hyvin pienehköille tuotannoille, jotka eivät täytä isoa salia Loviisassa.

Toisaalta yksi haastatelluista oli sitä mieltä, että Loviisassa pitäisi olla sali, jossa on 500 paikkaa,

jotta voitaisiin ottaa vastaan isoja artisteja, jotka vaativat täysiä saleja ja maksavat siitä.

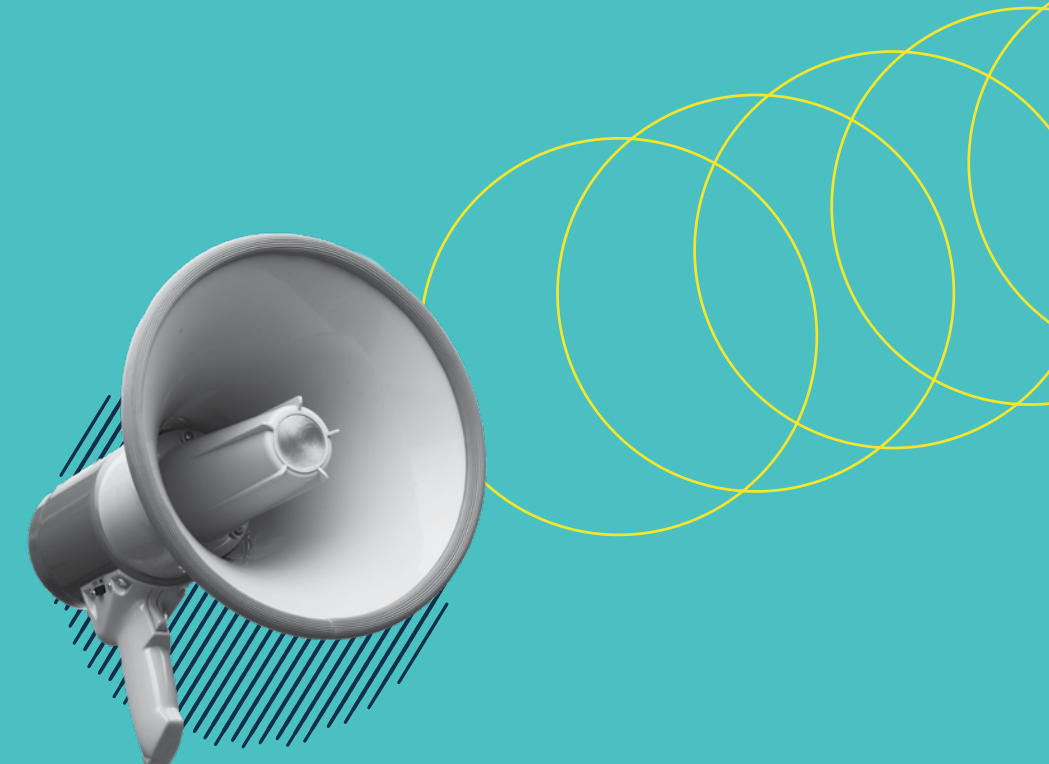
Kirjasto ja kulttuuritoiminta edellyttävät salia, jossa on 240 paikkaa ja teleskooppikatsomo, koska kokonainen koululuokka mahtuu sinne samanaikaisesti. Salia voisi myös väliaikaisesti laajentaa 400 henkilölle (seisomapaikkoja, kun katsomo on koottu).

Kaikki keskustelut osoittivat, että hinnoittelun on oltava kohtuullinen. Paikallinen muusikko ja laulaja kertoi esimerkiksi, että hänen kipurajansa paikalliselle vuokralle on 200 euroa. (Loviisassa taiteilijat tuottavat usein omat esityksensä suoraan.)

Myös lippujen hinnat on pidettävä kohtuullisina, jotta ihmiset osallistuisivat tapahtumiin.

Loviisassa, niin kuin monessa muussa kaupungissa, täytyy myös huomoida ihmisten maksukyky sekä työttömyyden ja psyykkisen pahoinvoinnin vaikutukset. Toukokuussa 2025 Loviisassa oli 843 työtöntä, ja työnhakijoiden osuus oli 10,9 %.

Maksuttomien kulttuuripalvelujen paine on suuri. Tämä näkyy kirjaston käyttäjien määrän selkeässä kasvussa kaupungeissa, joihin on rakennettu uudet modernit kirjasto–kulttuuritalot.

9.LOPPUSANAT

Selvitystyö näytti selkeästi, että tarvitaan tarkoituksenmukainen ja joustava lavatila, jossa on teleskooppikatsomo, noin 240 istumapaikkaa ja jopa 400 seisomapaikkaa ilman tuoleja.

Asianmukainen tekniikka, tukitoiminnot ja tilava lämpiö ovat tarpeellisia. Akustiikalle on annettava erityistä huomiota.

Kaikki tämä tulee ilmi selvityksestä, jossa on haastateltu yli kolmekymmentä kulttuuriammattilaista, artistia, tapahtumantuottajaa, ääni- ja valoteknikkoa sekä taiteilijaa. Kuten myös viranhaltijoita, päättäjiä, elokuvateatteriyrittäjää, asiantuntijoita jne.

Tarveanalyysi puhuu yksiselitteistä ja yksimielistä kieltä – viesti on selvä:

Me tarvitsemme kirjaston ja kulttuuritalon.

Näitä toimintoja ei voi sijoittaa olemassa oleviin rakennuksiin, koska kaupungilla ei ole sellaisia, jotka olisivat tarkoituksenmukaisia kirjastolle ja/ tai kulttuuritalolle. Tämän on todennut myös tilapäällikkö Kenneth Albrecht.

Tässä yhteydessä voidaan mainita, että jos tarvitsemme päiväkodin, lähdetään siitä, että rakennetaan sellainen, joka on tarkoituksenmukainen ja täyttää lain vaatimukset. Emme pohdi, mihin vanhaan rakennukseen voimme sijoittaa päiväkodin. Ihan vain vertauksena. Tilojen pitää tukea toimintaa.

Sekä kansallisella ja kunnallisella tasolla päätöksiä tehdään usein ilman, että ne perustuvat tutkimukseen – joskus jopa parempaa tietoa vastaan.

Tämä johtaa välttämättä ongelmiin, mikä näkyy jo selvästi meidän yhteiskunnassamme.

Loviisalla on nyt erinomainen tilanne nojata päätöksenteossa tutkimukseen ja olla aktiivinen toimija elinvoiman edistämisessä.

Yhteisöt työkaluina resilienssin rakentamisessa: miten vahvat yhteisöt voivat vahvistaa koko yhteiskuntaa. Siksi on tärkeää paneutua ja panostaa mahdollisuuteen kehittää yhteisöllisyyttä.

Alue- ja väestöasiantuntija Timo Aron mukaan kuntien pitäisi panostaa aiempaa enemmän vetovoimaan ja kestävyyteen, jos ne haluavat pitää hyvät veronmaksajat. Finanssikriisin jälkeen pehmeät kilpailuedut ovat tulleet entistä tärkeämmiksi kovan kilpailuvoiman ohella – eli kaikki työn ja koulutuksen ulkopuolella oleva.

Mistä ihmisten arkipäivä koostuu, miltä asuin- ja eliympäristöt näyttävät palveluineen ja lähiluontoineen, onko tapahtumia ja kokemuksia – ja millainen on ilmapiiri?

Jos meillä on pitovoimaa, sen sivutuotteena syntyy vetovoimaa.

1980-luvulta lähtien on jatkunut kulttuurinen muutos kohti yhä voimakkaampaa individualismia – pois päin yhteisöllisyydestä ja kollektiivisesta ajattelusta. Tämä kehitys on johtanut siihen, että nykyajan tutkimus puhuu toksisesta individualismista.

Ympäri maailmaa on käynnissä vastaliike, jonka tavoitteena on palauttaa tasapaino ja viedä yhteiskunnat takaisin kohti yhteisöllisesti suuntautuneita rakenteita.

Ihmiset eivät voi hyvin näin individualistisessa kulttuurissa – erityisesti ahdistuneet nuoret kärsivät kovasti.

Nuorten mielenterveysongelmia voidaan vähentää, jos korjaamme taustalla olevat syyt. Syyt ovat yhteiskunnan rakenteissa – ja juuri tässä liioitellun individualistisessa kulttuurissa. Yhteisöllisellä suunnittelulla voimme vastustaa trendiä.

Lisää yhteisöllisyyttä resilienssin lisäämiseksi

EU-komission OMC-ryhmä on tutkinut ja tunnistanut neljä erilaista ulottuvuutta ja aluetta, joissa kirjastolla on tärkeä osa. Ryhmä on koonnut hyviä esimerkkejä ja parhaimpia käytäntöjä eurooppalaisista kirjastoista, sekä poliittisia aloitteita paikallisella, alueellisella, kansallisella ja

eurooppalaisella tasolla.

Ryhmä tutkii sitä, miten voidaan edistää kirjaston monipuolista roolia ja näkyvyyttä demokratian ja kansalaisvaikuttamisen edistäjänä sekä kulttuuriteosten, taitojen ja arvojen välittäjänä.

Tutkimus tukee loviisalaisten käsitystä kirjaston monipuolisesta roolista.

Seuraavilla sivuilla esitellään työn tähän mennessä tärkeimmät huomiot.

Anu Ojaranta on osallistunut EU-komission ryhmään Building Bridges OMC (open method of coordination). Ryhmä koostuu 34 asiantuntijasta 25 EU-maasta.

OMC-ryhmä on tunnistanut neljä tärkeää funktiota.

Henkilökohtainen kiinnostus

Henkilökohtaisesti kirjasto on minulle syy mennä Helsinkiin työskentelemään silloin, kun tarvitsen ympäristön, joka tukee keskittymistäni. Arkkitehtuuri on tärkeä – värit, akustiikka, muotoilu ja kaikki – valintani on useimmiten Töölön kirjasto, sillä se on minulle tarkoituksenmukainen.

Vaikka näkisin mielelläni, että saisimme tarkoituksenmukaisen kirjaston, tiloja taiteen ja kulttuurin harjoittamista sekä kansalaisaktiviteetteja varten, minun henkilökohtainen mielipiteeni ei ole vaikuttanut tähän työhön. Kaikki olennainen on tutkittu. Sini Hakkarainen Kino Marilynista on mahdollisesti kiinnostunut näyttämään primetime-aikaan elokuvia kahdessa paikassa. Tästä kaikesta voi kuitenkin keskustella tarkemmin, kun sille voi laittaa hintalapun.

Henkilökohtainen mielipiteeni on kuitenkin se, että raha ei saa olla ainoa prioriteettimme eikä se saa mennä asukkaiden ja työntekijöiden terveyden ja hyvinvoinnin edelle.

Tämä selvitys voi myös antaa kehykset monitoimiselle liikuntahallille.

Päätöksen tekevät kuitenkin poliitikot. Sen vuoksi pyydän heitä lukemaan tutkimustulokset myös liitteistä. Ne on tiivistetyksi koottu (Sitra/ Kulttuurikortti), koska olen yrittänyt pitää

raporttini lyhyenä ja täsmällisenä.

Näin vaivaa sen eteen, mutta en löytänyt yhtäkään tutkimusta, joka olisi todistanut päivästä, eli että taide tai kulttuuri vahingoittaa hyvinvointiamme

Iso kiitos

kaikille, jotka ovat auttaneet minua tässä prosessissa antamalla aikaansa, jakamalla tietoa ja kertomalla myös epäonnistumisista. Ja vielä isompi kiitos **Thomas Rosenbergille** osallistumisesta ja uutteruudesta kirjastomme ja kultturielämämme suhteen. Haluan myös kiittää siitä luottamuksesta, jonka **Leif Eriksson, Hanna Lindroos ja Kirsi Kinnunen** ovat minulle suoneet. Ilman osallistavan suunnittelun erikoisasiantuntija **Jaana Laaksosen** erinomaista selvitystyötä kirjaston tarpeista työ olisi ollut paljon vaikeampaa. Hänen työnsä on huomattu myös muilla paikkakunnilla ja on hieno esimerkki osallistavasta ja inklusiivisesta selvityksestä. Keskustelut **Kenneth Albrechtin** kanssa ovat olleet valtavan valaisevia.

Stefan Mutanen Karjaan Fokuksesta on auttanut minua kärsivällisesti hyvillä neuvoilla ja kertonut avoimesti heidän hankkeestaan viimeistä yksityiskohtaa myöten. Myös miten se on vaikuttanut tarjontaan sen jälkeen, kun rakennus on ollut käytössä elokuusta 2022 lähtien.

Joel Johansson ja Matts Blomqvist SKF:stä ovat myös antaneet minulle hyviä vinkkejä siitä, mitä pitää tehdä, ja **Johan Nilsson**, Inkoon hallintopäällikkö, on kertonut heidän hankkeestaan ja hankintaongelmistaan.

Kiitos mielipiteistä ja näkemyksistä myös **Jahkob Tjäderille, Anu Tikka-Blomqvistille, Markus Fageruddille, Kim Svensbergille, Maria Lindelle, Tomas Takolanderille, Kati Rapialle, Emmi-Liina Vakkuri Johanssonille, Hanne Kauppiselle, Kalle Katzille, Timothy Kühnille, Susanna Karviselle, Beniamino Borghille, Teater Fabelille ja Jonas Randersille** – ja kaikille teille muille, jotka olette keskustelleet aiheesta kanssani. Ja kiitokset **Heljä Misukalle** arvokkaasta sparrauksesta ja avusta erityisesti rahoitusmallien selvityksessä.

Marketplace

- Yhteinen tila, jossa ihmiset, tieto, kirjat ja kulttuuri, uudet ideat ja luova talous käyvät päivittäistä keskustelua.
- Kirjastoammattilaiset tarjoavat laajan kokoelman, palveluja ja informaatiota. Kirjasto on paikka, jossa demokratia herää henkiin, jossa kaikkien askelet yhteiskunnan kohtaavat ja jossa talous sekä yhteiskunta vahvistuu.

Kameleon/Swiss Knife/Wildcard

Tila, josta tulee sellainen kuin yhteisö tai yksilö milloinkin tarvitsee. Niin sanottu tyhjä taulu, joka muodostuu ihmisistä, kokemuksista, tilanteista tai kun kriisi kohtaa.

Kirjastoammattilaiset muuttavat tilat lasten leikkipaikaksi, äänestyspaikaksi, turvalliseksi satamaksi tai näyttelyksi.

Kirjasto, joka voi siirtyä tilapäisesti, olla pyörillä, veneessä tai vankilassa.

Kirjastonhoitajat vastaavat yhteisön kriisiin koulutetulla henkilökunnalla, resursseilla ja tiedonhallinnalla.

Sanctuary

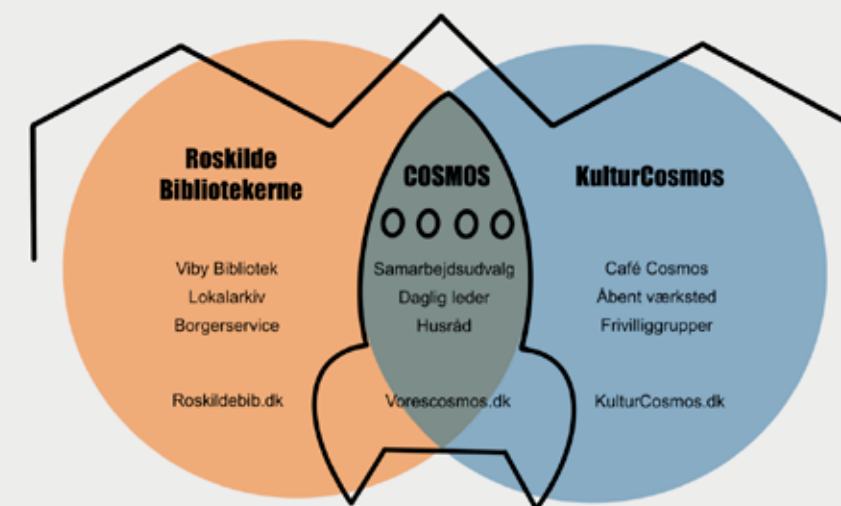
- Turvasatama, joka tarjoaa suojaa, rauhaa ja kutsuu yhteisön rauhalliseen aineistojen ympäröimään tilaan. Kolmas paikka koulun, työpaikan ja kodin välillä.
- Kirjastonhoitajat tarjoavat tukea, käytännön apua ja ymmärrystä. Keskustelemalla, yhdistämällä yhteisöä sekä kirjallisuuden, kulttuurin ja kulttuuriperinnön kautta.

Laboratory

- Sykkivä tila, jossa uteliaisuus herää, syntyy uusia ideoita, yhteyksiä ja esineitä.
- Kirjastonhoitajat luovat tapahtumia, ohjelmia ja työpaikkoja, joiden avulla ihmiset voivat hankkia erilaisia taitoja, kokea kulttuuria, löytää uusia kiinnostuksen kohteita ja kykyä erilaisissa maker space -tiloissa.

KOSMOS I VIBY DKKOSMOS TANSKAN VIBYSSÄ ON MIELENKIINTOINEN KONSEPTI, JOTA KANNATTAA TUTKIA

Organisering

Cosmos drives i et partnerskab mellem [Roskilde Bibliotekerne](#) og foreningen [KulturCosmos](#). Alle medarbejdere i Cosmos er ansat på Roskilde Bibliotekerne. KulturCosmos består udelukkende af foreningens frivillige.

I Cosmos finder du Viby Bibliotek, Ramsøgnens Lokalhitoriske arkiv, Borgerservice samt foreningen KulturCosmos. Hver især med egne aktiviteter og nogen gange også med fælles aktiviteter.

Hyte, kulttuurihyvinvointi - rakkaalla lapsella monta nimeä

- Hyvinvointityö, hyvinvointia ja terveyttä taiteen ja kulttuurin / *kirjaston keinoin*.
- Kunnan tehtävä ja kuntalaisten hyvinvointia tukevat, ylläpitävät palvelut (Kuntalain 1§).

Kulttuurihyvinvointi

- Uusi kattokäsite kulttuurin / *kirjaston* hyvinvointia painottaville tavoitteille ja vaikutuksille.
- Tutun sanottamista uudelleen ja laaja-alaisemmin: *julkilausuttuja terveyttä ja hyvinvointia edistäviä tavoitteita ja vaikutuksia*.
- Vaikutuksena erityisesti ihmisen koettu terveys ja hyvinvointi.

Taustalla

- Kulttuuriset oikeudet ja yhdenvertaisuuden edistäminen.
- Tutkittu tietoa: toiminnan vaikutukset yksilöön ja yhteisöihin (WHO raportti).
- Kulttuurin Teaviisari (THL).

18

KUNTALIITTO

Kuntalaistutkimus 2024:

Kuntapalveluja käyttäneiden osuudet 2024

% vastanneista (N= 9871-10086)

Käytetyimmät kuntapalvelut:

- Kirjastopalvelut (66 %)
- Kulttuuripalvelut (55 %)
- Liikuntapalvelut (55 %)
- Joukkoliikennepalvelut (48 %)
- Kansalais- ja työväenopistot (24 %).

10

KUNTALIITTO

Kuntalaistutkimus 2024 / Marianne Pekola-Göblom / joulukuus 2024

Mihin kulttuuri vaikuttaa?

- Tunteiden säätely, minäkuvan ja resilienssin vahvistuminen, oppimismyönteisyyden lisääntyminen.
- Tehostunut immuunitoiminta, korkeampi sydän- ja verisuonireaktiivisuus ja matalampi stressihormonivaste.
- Yksinäisyyden ja eristyneisyyden väheneminen sekä sosiaalisen luottamuksen lisääntyminen.
- Liikunnan lisääntyminen, terveellisemmät elämäntavat ja erilaisten taitojen kehittyminen.

(WHO:n kulttuurihyvinvointiraportti 2019, Taikusydän-yhteyspiste)

19

KUNTALIITTO

””KIRJASTOT OVAT OSA KULTTUURIA, JA KULTTUURI ON OSA KOKONAISTURVALLISUUTTA JA KRIISIVALMIUTTA.”

Kuntaliitto 2024

PAIKKA	Tilan kuvaus	Vahvuudet	Heikkoudet	Mahdollisuudet	Uhat
Seurahuoneen tontti	Soveltuu kokonsa vuoksi uudisrakentamiselle Tontilla Seurahuoneesta saatavat synergiaedut ja sen käyttöasteen nostamisen mahdollisuus	Kokonaan uusi rakennus mahdollistaa tarkoituksenmukaisten tilojen suunnittelun ottaen huomioon myös potentiaalien vuokralaisten tarpeet esim. kansalaisopiston, esiintyvien taiteilijoiden, sekä mahdollisen toisen elokuvakankaan Positiivinen julkisuus, pito- ja vetovoima Työntekijöille asian- ja ajanmukaiset tilat Lähellä keskustan kouluja ja tarhaa. Mahdollistaa mielenkiintoisen arkkitehtuurin	Rakennuskustannukset jotka tällä hetkellä ovat korkeat Pysäköinti-ratkaisut	Toisi kaupungille kaivattua piristysruis- ketta ja lisäksi kuntalaisten osallisuuden tunnetta ja hyvinvointia Mahdollistaa kulusvapaan vyöhykkeen, oppilaille tilan lukea kirjoituksiin, kansalaispalvelujen saavutettavuuden lisää- misen ja lisäksi korkeatasoisten tapahtu- mien tuomisen Tilojen vuokraaminen myös kaupallisille toimijoille kuten Fortumille tilaisuuksiin	Yleinen talouden sakkaminen ja kulttuu- rille suunnatun rahoituksen leikkaaminen Maailmantilanne NK ”kulttuuriväen” turhautuminen Huono suunnittelu ja keskinkertainen arkkitehtuuri Kulujen karkaaminen
Seurahuone	Vanha kirjasto. Valtuustosali. Sopii pienimuotoiselle akus- tiselle konserteille, kokouksiin, lehdistötilaisuuksiin, tanssei- hin, jne	Historiallinen hieno rakennus, jolla on pitkät perinteet. Yläkerta restauroitu – voi samalla tontilla tulevan kirjaston ja kulttuuritalon sekä Marilynin kanssa mahdollistaa kulttuu- rikorttelin keskittymän. On jo kaupungin oma tila ja tulisi näin paremmin käyttööän.	Kirjastohenkilökuntaa on sairastunut talossa, ja koska kaikkia tiloja ei ole saneerattu pitää työ saattaa loppuun. Akustiikka ei sovellu sähköisen musiikin konsertteihin. Salissa ei ole kiinteää tekniikkaa, ei backstagea eikä pukeutumistiloja eikä nousevaa katsomoa – ja muutostyöt historiallisessa rakennuksessa ovat haastavia.	Lisätä Seurahuoneen käyttöä tuottamal- la siellä kirjaston/ kulttuuritaloa tukevia toimintoja. Muodostaa yhdessä mahdollisen uuden rakennuksen kanssa suojaisa sisäpiha, jossa voi olla pieni amfiteatteri, kesäkah- vila, viheralue jne. Elävöittää koko kulttuu- rikorttelia.	Liian korkea hintataso pienille toimijoille. Yleinen talouden sakkaminen ja kulttuu- rille suunnatun rahoituksen leikkaaminen Maailmantilanne Huono suunnittelu ja keskinkertainen arkkitehtuuri Ei niin keskeinen sijainti
Linja-aseman tontti	Soveltuu kokonsa vuoksi uudisrakentamiselle	Paljon tilaa	Ei niin keskeinen sijainti kuin seurahuuone, synergiaedut Seurahuoneen ja Marilynin kanssa jäävät saamatta. Linja- autoliikenne?	Toisi kaupungille kaivattua piristysruis- ketta ja lisäksi kuntalaisten osallisuuden tunnetta ja hyvinvointia Mahdollistaa kulusvapaan vyöhykkeen, oppilaille tilan lukea kirjoituksiin, kansa- laispalvelujen saavutettavuuden lisää- misen ja lisäksi korkeatasoisten tapahtu- mien tuomisen Tilojen vuokraaminen myös kaupallisille toimijoille kuten Fortumille tilaisuuksiin	Yleinen talouden sakkaminen ja kulttuu- rille suunnatun rahoituksen leikkaaminen Maailmantilanne Huono suunnittelu ja keskinkertainen arkkitehtuuri Ei niin keskeinen sijainti
Kuningattaren- ranta, tyhjä tontti	Soveltuu kokonsa vuoksi uudisrakentamiselle	Kokonaan uusi rakennus mahdollistaa tarkoituksenmukaisten tilojen suunnittelun ottaen huomioon myös potentiaalien vuokralaisten tarpeet esim. kansalaisopis- ton, esiintyvien taiteilijoiden, ”Positiivinen julkisuus, pito- ja vetovoima Työntekijöille asian- ja ajanmukaiset tilat	Useaan otteeseen on todettu, että sijainti ei ole tarpeeksi keskeinen, vaikka tällä on kannattajansa. Sijainti lahden toisella puo- lella ei ole niin keskeinen mikä voi vaikuttaa käyttöön kirjaston osalta, yleisesti katso- taan että kirjasto kuuluu keskustaan (tässä tapauksessa ydinkeskustaan) Kirjaston tulisi palvella myös busseja odotta- via koululaisia, jotta he voivat tehdä läksyjä tai lainata kirjoja, olla lähellä molempia kouluja ja tarhaa. Lisäksi Seurahuoneen ja Marilynin synergia- edut, jäisivät saamatta.	Toisi kaupungille kaivattua piristysruis- ketta ja lisäksi kuntalaisten osallisuuden tunnetta ja hyvinvointia Mahdollistaa kulusvapaan vyöhykkeen, oppilaille tilan lukea kirjoituksiin, kansa- laispalvelujen saavutettavuuden lisää- misen ja lisäksi korkeatasoisten tapahtu- mien tuomisen Tilojen vuokraaminen myös kaupallisille toimijoille kuten Fortumille tilaisuuksiin	Yleinen talouden sakkaminen ja kulttuu- rille suunnatun rahoituksen leikkaaminen Maailmantilanne Huono suunnittelu ja keskinkertainen arkkitehtuuri Sijainti
Kartonkitehdas	Vanha punatiilinen makasiinirakennus ja siihen liittyvä maa-alue	Arkkitehtifirman ideatasoinen luonnos ole- massa. Mahdollistaa vanhan rakennuksen käyttöönoton uudistamalla ja lisärakenta- malla,	Seurahuoneen ja Marilynin synergiaedut jäisivät saamatta.	Soveltuu myös kulttuuritilaksi, rakennusoi- keuden suuruus, pysäköinti	Yleinen talouden sakkaminen ja kulttuu- rille ssuunnatun rahoituksen leikkaaminen Maailmantilanne Sijainti
Galleria	Kauppakeskukseksi muun- nettu entinen Elannon kauppa, kolmessa kerrokse- sa, hissi, keskustassa	Erinomainen sijainti, ikkunaseinät jalkakäytävälle, hissirakennus., iso tila joka mahdollisesti muunneltavissa kirjastoksi, mutta ei kulttuuritilaksi.	Tasakattoinen, onko riski? Kirjastobussin kääntyminen takapihalla=> pääse ympäri. Synergiaedut seurahuoneen ja marilynin kanssa jäävät pois	Säästää kalliit rakentamiskustannukset ja sen sijaan panostaa akustisiin ratkaisuihin, tilojakoon ja toimintaa tukevaan sisustus- suunnitteluun.	Yleinen talouden sakkaminen ja kulttuu- rille suunnatun rahoituksen leikkaaminen Maailmantilanne Huono akustikkasuunnittelu, kellarikerrak- sen pienet ikkunat. Kova hinta 60 luvun tasakattotalosta

MITATTAVAT VAIKUTUKSET	INDIKAATTORIVÄITTÄMÄT
SOSIAALISET VAIKUTUKSET	
1. Vähentää yksinäisyyttä ja sosiaalista eristyneisyyttä. 2. Tukee kykyä rakentaa positiivisia sosiaalisia suhteita. 3. Rohkaisee osallistumaan yhteisölliseen toimintaan ja vaikuttamaan siinä. 4. Lisää osallisuuden tunnetta. 5. Parantaa sosiaalisia taitoja ja vuorovaikutustaitoja.	1. Olen saanut uusia kavereita harrastuksen myötä. 2. Harrastusryhmään oli helppo päästä mukaan. 3. Harrastus on lisännyt kykyäni toimia monenlaisten ihmisten kanssa. 4. Minua arvostetaan harrastusryhmässäni. 5. Harrastuksessani olen oppinut toimimaan ryhmässä. 6. Koen kiusaamista tai syrjintää harrastuksessani.
PSYKOLOGISET VAIKUTUKSET	
1. Itsetuntemus paranee. 2. Tunnetaidot kehittyvät. 3. Mielikuvituksen käyttö kehittyy. 4. Mielen hyvinvointi, minäpystyvyyden ja hyväksynnän tunteet lisääntyvät. 5. Pitkäjänteisyys ja resilienssi kehittyvät. 6. Oma identiteetti kehittyy.	1. Olen oppinut itsestäni jotain uutta harrastukseni myötä. 2. Harrastukseni auttaa minua tunnistamaan tunteitani. 3. Voin käsitellä tunteitani harrastukseni kautta. 4. Harrastus on lisännyt luovuuttani. 5. Harrastus tarjoaa minulle sopivia haasteita, joiden selvittämisestä minulle tulee hyvä mieli. 6. Harrastukseni auttaa minua määrittämään sitä, kuka/millainen olen. 7. Harrastukseni vaatii minulta ajoittain liikaa.
FYYSISET VAIKUTUKSET	
1. Keho aktivoituu kokonaisvaltaisesti. 2. Kehopositiivisuus lisääntyy. 3. Fyysinen hyvinvointi paranee. 4. Kehon ja mielen yhteys vahvistuu.	1. Harrastuksessa käytän kehoani monipuolisesti. 2. Harrastus auttaa minua arvostamaan kehoani. 3. Tunnen voivani fyysisesti paremmin harrastukseni ansiosta. 4. Harrastukseni vahvistaa kehon ja mielen yhteyttä. 5. Harrastus kuormittaa kehoani joskus liikaa.
OPPIMISEEN LIITTYVÄT VAIKUTUKSET	
1. Kognitiiviset vaikutukset: omat taidot kehittyvät. 2. Oppimaan oppimisen taidot kehittyvät. 3. Oppimismyönteisyys lisääntyy. 4. Kokonaiskuvan hahmottaminen kehittyy.	1. Koen, että olen kehittynyt omassa harrastuksessani. 2. Harrastukseni on lisännyt haluani oppia lisää. 3. Saan iloa oppimisesta harrastuksessani. 4. Voin hyödyntää tässä harrastuksessa oppimaani muussa elämässä. 5. Harrastukseeni liittyvä oppiminen tuntuu liian haastavalta.
YHTEISÖÖN LIITTYVÄT VAIKUTUKSET	
1. Yhteisöön kuulumisen tunne ja osallisuus vahvistuvat. 2. Yhteisön hyväksi toimimisen kokemus ja taidot kasvavat. 3. Usko omiin vaikuttamismahdollisuuksiin yhteisössä vahvistuu. 4. Usko omiin vaikuttamismahdollisuuksiin laajemmin yhteiskunnassa vahvistuu. 5. Kyky paikantaa itsensä osana kulttuuriperintöä vahvistuu. 6. Muille hyvän tekemisen/ilon tuottamisen kokemus vahvistuu.	1. Koen kuuluvani porukkaan. 2. Tunnen olevani tarpeellinen osana yhteisöä. 3. Harrastukseni tarjoaa minulle mahdollisuuden vaikuttaa asioihin. 4. Koen rakentavani parempaa yhteiskuntaa harrastuksessani. 5. Koen olevani osa kulttuuriharrastukseni perinnettä ja mukana viemässä sitä eteenpäin. 6. Harrastuksellani voin ilahduttaa muita. 7. Koen, että kykyni toimia yhteisöni hyväksi on kasvanut harrastukseni myötä. 8. En voi vaikuttaa harrastusyhteisössäni.

SOSIAALISET VAIKUTUKSET								
	Eri mieltä %	Melko eri mieltä %	Melko samaa mieltä %	Samaa mieltä %	Ei osaa sanoa %	Samaa mieltä yhteensä % 2024	Samaa mieltä yhteensä % 2022	Muutos (%-yksikköä)
1. Olen saanut uusia kavereita harrastuksen myötä.	0,3	1,4	9,8	87,9	0,6	97,7	93,5	+3,7
2. Harrastusryhmään oli helppo päästä mukaan.	0,3	1,8	19,2	77,4	1,3	96,6	93,2	+3,6
3. Harrastus on lisännyt kykyäni toimia monenlaisten ihmisten kanssa.	0,6	1,6	18,0	76,8	3,0	94,8	98,6*	eri kysymys, ei vertailua
4. Minua arvostetaan harrastusryhmässäni.	0,6	1,1	18,0	75,7	4,6	93,7	93,2*	+0,5
5. Harrastuksessani olen oppinut toimimaan ryhmässä.	0,8	1,6	17,2	77,1	3,4	94,3	90*	4,3
6. Koen kiusaamista tai syrjintää harrastuksessani.	86,9	9,2	1,5	1,1	1,3	96,1	93,6*	2,1

YHTEISÖÖN LIITTYVÄT VAIKUTUKSET								
	Eri mieltä %	Melko eri mieltä %	Melko samaa mieltä %	Samaa mieltä %	Ei osaa sanoa %	Samaa mieltä yhteensä % 2024	Samaa mieltä yhteensä % 2022	Muutos (%-yksikköä)
1. Koen kuuluvani porukkaan.	0,6	1,9	17,6	78,6	1,3	96,2	93,5	+2,7
2. Tunnen olevani tarpeellinen osana yhteisöä.	1	3,2	22,1	70,6	3,1	92,7	91,3	+1,4
3. Harrastukseni tarjoaa minulle mahdollisuuden vaikuttaa asioihin.	2,5	9,2	35,4	45	7,9	80,4	76,8	+3,6
4. Koen rakentavani parempaa yhteiskuntaa harrastuksessani.	2,7	10,5	33,3	42,8	10,7	76,1	70*	+6,1
5. Koen olevani osa kulttuuriharrastukseni perinnettä ja mukana viemässä sitä eteenpäin.	0,8	2,3	19,4	73,3	4,2	92,7	87,1	+5,6
6. Harrastuksellani voin ilahduttaa muita.	0,5	0,8	11,1	86,3	1,4	97,4	96,4	+1
7. Koen, että kykyäni toimia yhteisöni hyväksi on kasvanut harrastukseni myötä.	1,3	4,8	28,2	56,8	8,9	87	ei vertailua	
8. En voi vaikuttaa harrastusyhteisössäni.	60,7	28,1	4,7	1,7	4,8	88,8 (eri mieltä)	87,4* (eri mieltä)	+1,4

PSYKOLOGISET VAIKUTUKSET								
	Eri mieltä %	Melko eri mieltä %	Melko samaa mieltä %	Samaa mieltä %	Ei osaa sanoa %	Samaa mieltä yhteensä % 2024	Samaa mieltä yhteensä % 2022	Muutos (%-yksikköä)
1. Olen oppinut itsestäni jotain uutta harrastukseni myötä.	0,4	1,2	17,3	78,8	2,3	96,1	94,1	+2
2. Harrastukseni auttaa minua tunnistamaan tunteitani.	1,5	5,6	33	51,7	8,2	84,7	80,8	+4,1
3. Voin käsitellä tunteitani harrastukseni kautta.	1,0	5,9	29,3	57,9	5,9	87,2	79,4	+7,8
4. Harrastus on lisännyt luovuuttani.	0,2	1,2	16,9	79,4	2,3	96,3	94,1	+2,2
5. Harrastus tarjoaa minulle sopivia haasteita, joiden selvittämisestä minulle tulee hyvä mieli.	0,3	0,5	15,6	82,8	0,8	98,4	95	3,4
6. Harrastukseni auttaa minua määrittämään sitä, kuka/millainen olen.	1,0	4,6	30,5	57,2	6,7	87,7	83	+4,7
7. Harrastukseni vaatii minulta ajoittain liikaa.	24,5	40,4	21,5	11	2,6	64,9 (eri mieltä)	66 (eri mieltä)	-1,2

TAIKU SYDÄN **SITRA**

Näkökulmia taiteen ja kulttuurin SOSIAALISEN HYVINVOINNIN vaikutuksiin

Vaikutukset yksilötasolla

Vaikutukset yhteisöissä

Vaikutukset yhteiskunnassa

1 Sosiaalinen osallistuminen ja osallisuus

Osallistavan ja yhteisöllisen taidetoiminnan on tutkimuksissa havaittu voivan lisätä sosiaalista vuorovaikutusta, tukea ja luottamusta sekä tarjota osallistujille kokemuksia nähdä, kuulla ja arvostetuksi tulemisesta. Tutkimuksissa on todettu, että nuorilla osallistuminen yhteisölliseen taidetoimintaan voi:

- auttaa vähentämään yksinäisyyttä ja sosiaalista eristyneisyyttä
- tukea nuorten kykyä rakentaa positiivisia sosiaalisia suhteita sekä
- rohkaista nuoria osallistumaan tiiviimmin yhteisölliseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan.

Taiteellinen toiminta voi mahdollistaa tärkeän kokemuksen kuulumisesta ja hyväksytyksi tulemisesta johonkin ryhmään, yhteisöön tai yhteiskuntaan laajemmin. Taideprojekti voi tarjota:

- turvallisen koetun tilan, ajan ja mahdollisuuden jakaa kokemuksia, näkemyksiä ja tunteita muiden kanssa
- kunnioittavan ja kannustavan ilmapiirin yhteiselle toiminnalle.

3 Sosiaalinen pääoma

Useissa tutkimuksissa korostetaan taide- ja kulttuuritoiminnan merkitystä sosiaalisen pääoman rakentumisen ja lisääntymisen kannalta. Esimerkiksi yhteisöllisen ja osallistavan taidetoiminnan on havaittu voivan lisätä osallistujilla sosiaalisten verkostojen määrää ja laatua sekä luottamusta muihin ihmisiin. Taidetoiminnassa voi mahdollistua arvokas kokemus vastavuoroisesta tuesta sekä kannustuksesta.

Esimerkiksi Yhdysvalloissa toteutetussa laajassa tilastollisessa pitkittäistutkimuksessa havaittiin lapsuus- ja nuoruusajan runsaan taideosallistumisen olevan yhteydessä parempiin oppimistuloksiin ja koulu-menestykseen sekä jatkokoulutukseen hakeutumiseen ja niihin pääsyyn. Runsaasti taidetta harrastaneet nuoret ja nuoret aikuiset osallistuvat myös koulu- ja paikallispolitiikkaan aktiivisemmin kuin ne, joiden taideosallistuminen on vähäisempää.¹

Kansainvälisen tutkimuksen perusteella on vahvaa näyttöä taiteen ja taiteellisen toiminnan merkityksestä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämisessä. Taide ja taiteellinen toiminta on tutkimuksissa liitetty lukuisiin positiivisiin sosiaalisiin vaikutuksiin, kuten sosiaalisen osallistumisen ja osallisuuden lisäämiseen, syrjäytymisen vähentämiseen sekä yksinäisyyden lievittämiseen. Taiteellisen toiminnan myötä on mahdollista oppia ja kehittää sosiaalisia taitoja, saada tukea ja rakentaa verkostoja, joita voi monin tavoin hyödyntää jokapäiväisessä elämässä.

2 Sosiaaliset taidot ja vuorovaikutustaidot

Yhteisöllisen ja osallistavan taidetoiminnan on havaittu voivan aktivoida ja parantaa monin tavoin nuorten sosiaalisia taitoja ja vuorovaikutustaitoja, kuten yhteistyötaitoja, kommunikaatio- ja neuvottelutaitoja sekä konfliktien ratkaisemiseen liittyviä taitoja.

Ryhmämuotoinen taidetyöskentely voi tarjota tilan, jossa nuorten on mahdollista kehittää mm. empatiakykyä, kuten muiden huomioimista, kunnioittavaa ja kannustavaa asennetta sekä vastuunottoa.

Taiteellisessa toiminnassa on mahdollista ilmaista itseään sekä luoda yhteys muihin tavalla, joka ei olisi mahdollista ainoastaan verbaalisen vuorovaikutuksen keinoin.

4 Syrjäytymisen ehkäisy

Tutkimuksissa on todettu taiteen ja taiteellisen toiminnan merkitys syrjäytymisen tai syrjään jäämisen ehkäisemisessä.

Yhteisöllisen ja osallistavan taidetoiminnan on havaittu voivan:

- auttaa luomaan uusia ystävyyssuhteita ja sosiaalisia kontakteja,
- vähentää yksinäisyyden tunnetta,
- tukea mielen hyvinvointia ja mielenterveyttä,
- mahdollistaa omien vahvuuksien, kykyjen ja kiinnostuksen kohteiden tutkimisen ja tunnistamisen,
- tarjota voimautumisen ja valtautumisen kokemuksia,
- edistää toimijuutta ja toimijuuden tunnetta,
- lisätä itseluottamusta ja rohkeutta.

Tutkimuksissa on todettu taidetoiminnassa voivan syntyä monenlaisia kyvykkyyksiä ja valmiuksia, jotka tukevat arjessa selviytymistä ja pärjäämistä. Taidetoiminta voi mm. parantaa:

- oppimisvalmiuksia,
- kognitiivisia ja sosioemotionaalisia taitoja,
- ryhmätöitä,
- itsesääntelyä,
- itseilmaisutaitoja,
- kykyä tunnistaa ja hallita mielialoja ja tunteita.

5 Kulttuurinen ja sosiaalinen moninaisuus

Taiteellinen toiminta voi saada aikaan, edistää ja vaalia vuorovaikutusta myös sellaisten ihmisten tai ihmisryhmien välillä, jotka eivät aikaisemmin ole olleet tekemisissä keskenään. Taiteellinen toiminta voi lisätä ymmärrystä vieraista ihmisistä ja asioista sekä auttaa muuttamaan ennakkokäsityksiä itsestä, muista ihmisistä tai ihmisryhmistä.

Yhteisöllisen ja osallistavan taidetoiminnan on havaittu voivan tuoda yhteen eri-ikäisiä ja -taustaisia ihmisiä sekä tukevan kulttuurien ja sukupolvien välistä ymmärrystä, erilaisuuden arvostamista ja empatiaa. Tutkimuksissa on havaittu taiteellisen toiminnan voivan mm.

- lisätä erilaisuuden ja moninaisuuden hyväksymistä,
- tuoda esiin ja haastaa ennakkoluuloja, ennakoasenteita ja stereotyyppioita,
- edistää kulttuurien välistä kohtaamista ja dialogia,
- edistää tasavertaista kohtaamista ja vuorovaikutusta,
- antaa mahdollisuuden oppia uutta kieltä,
- lisätä tietoisuutta ihmisoikeuksista,
- tukea maahanmuuttajien kotoutumista.

Yhteisöllisen ja osallistavan taiteellisen toiminnan on havaittu voivan tukea kulttuurista oppimista ja lisätä ymmärrystä niin omista kuin muiden uskomuksista, arvoista ja tavoista. Taidetyöskentelyssä voi mahdollistua turvallinen, avoin ja dynaaminen tila monin tavoin tutkia, esittää ja kehollistaa moninaisuutta sekä haastaa ja muuttaa totuttuja ajattelu-, käyttäytymis- ja toimintamalleja.

7 Aktiivinen kansalaisuus

Taidetoiminnan merkitys työhyvinvoinnin tukemisessa on todettu useissa tutkimuksissa. Taide- ja kulttuuritoiminnan on havaittu voivan vähentää stressiä sekä suojata työntekijöitä henkisesti uupumukselta. Taidetoiminnan ja jaettujen kulttuuristen kokemusten on havaittu voivan myös parantaa kommunikaatio-taitoja sekä lisätä yhteenkuuluvuutta ja yhteisöllisyyttä sekä sosiaalista pääomaa työpaikalla.

Lähteet

All-Party Parliamentary Group on Arts, Health and Wellbeing Inquiry Report (2017). Creative Health: The Arts for Health and Wellbeing. http://www.artsandhealthwellbeing.org.uk/appgroup/Reports/Creative_Health_Inquiry_Report_2017.pdf

Arlow, K. & Pato, R. (2017). Contact zones: participation, materiality, and the mechanics of interaction. Environment and Planning D: Society and Space. Vol. 35, No. 5, s. 803-815.

Arnett, P., Crose, A. & Hall, C. (2015). "The youth public arts program: interpersonal and intrapersonal outcomes for at risk youth." Journal of Creativity in Mental Health. Vol. 11, No. 3, s. 346-359.

Beaudin, J., Kujala, J., & Cullen, M. (2015). "Bigger than hip-hop? Impact of a community-based physical activity program on youth living in a disadvantaged neighborhood in Canada." Journal of Youth Studies. Vol. 18, No. 8, s. 966-979.

Brown, D. & Green, J. & Kidd, B. (2014). "Learning to think critically: a visual art experiment." Educational Researcher. Vol. 43, No. 1, s. 37-49.

Cain, M., Lakshmi, A. & Iversen, L. (2015). "Short and long term outcomes for culturally and linguistically diverse (CALD) and at risk communities in participatory music programs: a systematic review." Arts & Health. Vol. 8, No. 4, s. 109-114.

Cattell, J., Dunne, S. & Hampden-Thompson, G. (2011). The Arts and Achievement in At Risk Youth: evidence from four longitudinal studies. The National Endowment for the Arts. Washington DC. <http://arts.gov/sites/default/files/Arts%20At%20Risk%20Youth.pdf>

Crowley, G. & Kearns, P. (2016). Understanding the value of arts & culture: The AHRC Cultural Value Project. Arts & Humanities Research Council. <http://www.ahrc.ac.uk/documents/publications/culturalvalue-project-final-report/>

European Agenda for Culture, Work Plan for Culture 2017-2018 (2017). How Culture and the Arts Can Promote Intercultural Dialogue in the Context of the Migrant and Refugee Crisis. Luxembourg: Publications Office of the European Union. <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/44a3f810-9d6e-4942-a242-0a27d2d2a10a/language-en/format-PDF/source-394648>

Evoli, A. & Hamilton, R. (2015). Arts, Health and Community: A study of five arts in community health projects. CAHIM, Durham.

Gallagher, K. & Rodricks, D. (2017). "Performing to understand: cultural wealth, poverty, and shelter-dwelling youth." Research in Drama Education: The Journal of Applied Theatre and Performance. Vol. 22, No. 1, s. 7-16.

Gordon-Francis, R. (2015). Exploring the Longitudinal Relationship Between Arts Engagement and Health. Manchester Metropolitan University. Manchester. <http://artsandhealth.org/research/artsengagementandhealth/ArtsEngagementandHealth.pdf>

Goulding, A. (2012). How Can Contemporary Art Contribute Toward the Development of Social and Cultural Capital for People Aged 64 and older. The Gerontologist. Vol. 52, No. 6, s. 1009-1019.

Gutiérrez-Vicario, M. (2016). More than a Mural: The Intersection of Public Art, Immigrant Youth, and Human Rights. Radical Teacher. Vol. 91, No. 4, s. 108-121.

Hampshire, K.R. & Martineau, M. (2010). Can arts improve young people's wellbeing? A social capital approach. Social Science & Medicine. Vol. 71, No. 4, s. 708-715.

Hannafin, F. & Banerjee, R. (2017). "It makes me feel alive": the socio-motivational impact of drama and theatre on marginalized young people. Emotional and Behavioral Disorders. Vol. 22, No. 1, s. 10-19.

Hyyti, M., Mäki, J., Impiö, A. & Aromaa, A. (2016). Leisure participation predicts survival: a population-based study in Finland. Health Promotion International. Vol. 31, No. 4, s. 514.

Kalder, M., Benson, N., Durr, D., Johnson, V., Curry, S. & Johnson, L. (2012). Evaluating community outcomes of participation in community arts: A case for civic dialogue. Journal of Sociology, Vol. 50, No. 2, s. 129-149.

Kärkkäinen, P. & Raitio, A. P. (2016). "Sanjasta, mutta näkyvästi" - taidelähtöinen toiminta osallisuuden rakentajana lasten osallisuus. Nuorisotutkimus. Vol. 4, s. 4-20.

Kärkkäinen, P. (2017). Taidelähtöinen menetelmä lasten osallisuuden kokeilu tilaa ja kokemuksia. Tutkimus on Valtokirja, Helsinki: julkaisu.

Lambert, K., Wright, P., Cunniff, J. & Pacion, R. (2017). "Desiring machines and normal spaces: neoliberalism, performativity and becoming in senior secondary drama classrooms." Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education. Vol. 38, No. 4, s. 507-528.

Yhteisöllinen taidetoiminta voi tuoda sosiaalisesti syrjässä olevat ja valtavirtaan tai enemmistöön kuuluvat yhteen sekä lisätä ja laajentaa ymmärrystä tuntemattomista asioista ja ihmisistä.

6 Kriittinen ajattelu

Taiteellinen toiminta voi vahvistaa sosiaalista hyvinvointia tuomalla esiin kulttuurisia ja sosiaalisia epäkohtia ja ongelmia yhteiskunnassa sekä mahdollistamalla kulttuuristen, sosiaalisten, taloudellisten tai poliittisten olosuhteiden kriittisen tarkastelun.

Tutkimuksissa on havaittu, että taidetoiminta voi:

- kehittää kriittistä ja reflektiivistä ajattelua,
- lisätä tietoisuutta ympäröivästä yhteiskunnasta, sen järjestelmistä ja rakenteista,
- tarjota mahdollisuuden omien oikeuksien ja velvollisuuksien pohtimiseen,
- tehdä näkyväksi ja haastaa normatiivisia käytäntöjä ja käsityksiä,
- tarjota mahdollisuuden järjestäytymiselle.

Esimerkiksi nuorilla yhteisöllisen ja osallistavan taidetoiminnan on todettu voivan antaa mahdollisuuden reflektoida omaa elämäänsä ja omaa rooliaan lähiyhteisössä tai yhteiskunnassa laajemmin. Taiteellisessa toiminnassa nuoret voivat myös tutkia ja tunnistaa erilaisia vaihtoehtoisia keinoja, selviytymisstrategioita ja resursseja, joita heillä on käytössään tai joihin heillä on pääsy.

8 Elin- ja asuinympäristöjen kehitys

Yhteisötaiteen ja osallistavien taideprojektien positiivisista vaikutuksista asuinalueiden uudistamisessa ja kehittämisessä on näyttöä tapaustutkimuksissa. Osallistavan taidetoiminnan on voivan rohkaista ihmisiä osallistumaan asuinalueen ja elinympäristön parantamiseen, tukea asuinalueiden monimuotoisuutta, lisätä asuinalueen viihtyisyyttä, edistää asuinalueen turvallisuutta sekä vähentää rikollisuuden pelkoa.

Lawson, J., Reynolds, F., Bryant, W. & Wilson, L. (2014). "It's like having a day of freedom, a day off from being ill: Exploring the experiences of people living with mental health problems who attend a community-based arts project, using interpretative phenomenological analysis." Journal of Health Psychology. Vol. 39, No. 6, s. 765-777.

Liljas, J. (2016). Mitä kolmevuorokautta palkallista? Tutkimus: Ihminen, M. & Liljas, J. (toim.) Kulttuurin paikka? Kulttuuri osallisuuden kehittäjänä. Tapaustutkimus Kansallisteatteri Käräkkästä. Aalto-yliopisto. s. 10-30. <https://aaltodoc.aalto.fi/bitstream/handle/100261/100000/1/kulttuuripaikka.pdf?sequence=4&file=1>

Macpherson, H., Hart, A. & Hooper, B. (2017). "Building resilience through group visual arts activities: Findings from a scoping study with young people who experience mental health complexity and/or learning difficulties." Journal of Social Work. Vol. 16, No. 5, s. 549-560.

Matarasso, F. (1997). Use or Ornament? The Social Impact of Participation in the Arts. Columbia, London. https://www.developmentalarts.com/site_media/inline/whitewall/pdfs/OrnamentorUse.pdf

McKinnon, J. (2016). "Breaking bad habits: using devised performance to challenge students' perceptions of themselves as students." Research in Drama Education: The Journal of Applied Theatre and Performance. Vol. 21, No. 4, s. 517-530.

Miles-Romero, K. (2016). "Voices from inside: the power of art to transform and restore." The Journal of Communal Education. Vol. 49, No. 1, s. 18-24.

National Endowment for the Arts (NEA) (2010). Art Goes in their Communities: Patterns of Civic and Social Engagement. NEA Research Note 101. National Endowment for the Arts. Washington DC.

Nelson, R. (2011). I made myself: playmaking as a pedagogy of change with urban youth. Research in Drama Education: The Journal of Applied Theatre and Performance. Vol. 16, No. 1, s. 107-121.

Perkins, S. (2017). "Back on whose track? Reframing ideologies of inclusion and microaggression in a participatory theatre project with young people in London." Research in Drama Education: The Journal of Applied Theatre and Performance. Vol. 22, No. 1, s. 215-234.

Renzetti, H., Milling, J., Phillimore, J., McCabe, A., Fyfe, H. & Simpson, R. (2016). The role of grassroots arts activities in communities: a scoping study. Third Sector Research Centre, University of Birmingham, Working Paper 68. Birmingham.

Sagawa, L. & Pamer, E. (2016). The transformative potential of the arts in mental health recovery - an Irish research project. Arts & Health. Vol. 8, No. 1, s. 1-14.

Secker, J., Hacking, S., Spandau, H., Kent, L. & Shenton, J. (2017). Mental health, social inclusion and the arts: developing the evidence base. Final report. Anglia Ruskin University / UCLan Research Team.

Secker, J., Longman, M., Haydn-Jones, K. & Kent, L. (2016). Promoting mental well-being and social inclusion through art: evaluation of an arts and mental health project. Arts & Health. Vol. 9, No. 1, s. 50-60.

Silén, K., Kärkkäinen, P. & Sallinen, A. (2016). Elin ja asuinympäristö: nuorten talous- ja elämäntilanteen merkitys Myyri-hankinnassa. Helsinki: Nuorisotutkimuskeskus, Nuorisotutkimuskeskus.

Steen, M. & Seifert, S. (2012). Cultural Ecology, Neighborhood Vitality and Social Wellbeing. A Philadelphia project. Social Impact of the Arts Project, University of Pennsylvania, Philadelphia.

Vaananen, E. (2017). Taidelähtöinen menetelmä lasten osallisuuden kehittäjänä. Tutkimus: Ihminen, M. & Vaananen, E. (toim.) Taide ja hyvinvointi: Käräkkästä kansallisteatterin tutkimukseen. Käräkkästä: Käräkkästä. https://aaltodoc.aalto.fi/bitstream/handle/100261/100000/1/taide_ja_hyvinynti.pdf?sequence=4&file=1

Virtanen, J. (2016). Elämäntilanteen lähtö. Taidetyö nuorten elämäntilanteen vahvistajana. Nuorisotutkimuskeskus verkkojulkaisu 101. http://www.nuorisotutkimuskeskus.fi/images/stories/taide_ja_hyvinynti.pdf

Wright, P., Davies, C., Hannafin, B., Durr, D., White, M. & Karkkainen, P. (2017). Arts practice and documented youth in Australia: Impact and domains of change. Arts & Health. Vol. 9, No. 1, s. 10-19.

Young, R., Camie, P. & Tschler, V. (2016). The impact of community-based arts and health interventions on engagement in people with dementia: a systematic literature review. Aging & Mental Health. Vol. 20, No. 4, s. 317-330.

Päivitetty 6.2.2018. Tietokortti on toteutettu osana Sitran fasilitoimaa keskustelunavausta, esittävien taiteiden ja museoiden VOS-järjestelmän lakiuudistustyön rinnalla 2017-2018. Toteutus: Nina Honkala, Sitra. Kommentit ja yhteydenotot: info@kulttuurijataide.fi

Päätoimittajalta
19.3.2024

Kolme tuntia kauneinta kulttuuria

Olipas vaikuttava iltapäivä Kino Marilynissä perjantaina. Tilaa kulttuurille! -keskustelut-laisuus täytti salin, vain muutama tuoli jäi tyhjäksi. Paikalle oli saatu ulkopuolisia asiantuntijoita, joilla oli kannustavia tarinoita siitä, miten kulttuuritaloja luodaan. Paneelikeskustelu oli myös vaikuttava – milloin täällä on viimeksi nähty vastaavaa? Tipikeltaiseen pukeutunut Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestön pääsihteeri Rosa Meriläinen oli myös nappivalinta johtamaan showta! Vaul

Pääkirjoituksen otsikko viittaa tilaisuuden ilmapiiriin: kulttuuri on yhteisöllisyyttä. Sitä oli sali täynnä. Kolme tuntia kauneinta kulttuuria, siis. Kriittisiä ja varovaisiakin puheenvuoroja kuultiin, useampiakin – hyvä, niitäkin tarvitaan.

Mutta ei tässä sen kummempia, rakennetaanpa nyt se kulttuuritalo! Tämä tunne jäi päällimmäiseksi. Ihan niin helppoahan mikään ei ole, mutta Tilaa kulttuurille! -tilaisuus oli viisauksien ja ahaa-elämysten iltapäivä.

Kirjastossa ja kulttuuritaloissa

törmäämme ajatuksiin, joita emme olleet edes etsimässä, kuten kuvataiteilija Kati Rapia sanoi. Niin myös Kino Marilynissä. Se tapa, millä Karjaa sai kulttuuritalonsa oli kiinnostava ja yllättävä: Talo sai toivotut viisi metriä lisää pituutta, kun paikallinen päättäjä tutki piirustuksia:

”Enhän minä mahdu skoolaan tuonne, jos ette siirrä seinää.”

Ilman tätä huomiota talon galleria olisi ollut vain pelkkä seinä, sanovat.

Tärkeintä on se, että oikeat ihmiset tapaavat. Kulttuuritalo voi tuntua abstraktilta ja kalliilta, jos on poliittinen päättäjä tai teknisen puolen virkamies. Perjantain budjettiesimerkit olivat kuitenkin kannustavia. Hassutkin ideat voivat toimia. Kun Pietarsaaren suunniteltiin Schauman-salia, keksittiin, että tuoleihin voi myydä sponsorikylttejä. Tulos oli puoli miljoonaa euroa.

Riippumatta siitä, miten tässä edetään, tuleeko kirjastosta kulttuuritalo vai ei, niin pitää ehdottomasti valjastaa se voima ja tahto, mikä oli läsnä Kino Marilynissä.

”KULTTUURI ON OSA
KOKONAISTURVALLISUUT-
TA JA KRIISIVALMIUTTA –
JA KIRJASTOT OVAT OSA
KULTTUURIA.”

Kuntaliitto

Yksi vaihtoehto lisää tuli myös kaupunginjohtajan aloitteesta: Galleria, jonka yrittäjä on ottanut yhteyttä. Galleria sijaitsee keskeisellä paikalla, on esteetön, siellä on hissi ja logistiikkakapasiteetti – mutta ei edellytyksiä kunnolliselle lavalle. Lisäksi hankinta edellyttäisi, että kaupunki ostaisi kiinteistön.

Gallerian vuosittaiset ylläpitokustannukset olivat vuonna 2024 68 628 euroa, poislukien hallintokustannukset ja korjaukset. Fenixin vuokratustannukset ovat seuraavat: 2025 – 48 000 euroa, 2026 – 49 200 euroa, ja 2027 – 51 600 euroa. Galleria on pinta-alaltaan yhteensä 2 300 m² ja omistajan hintapyyntö on 3,8 miljoonaa euroa. Kenneth Albrecht (EKI) katsoi, että tilat eivät ole sopivia.

Taideneuvosto varoittaa kehysriihen alla taiteen ja kulttuurin leikkausten vaikutuksista

Taideneuvosto ilmaisee kehysriihen alla huolensa taiteeseen ja kulttuuriin kohdistuvista määrärahaileikkauksista. Taideneuvosto nostaa esille kolme keskeistä näkökohtaa, joihin leikkaukset vaikuttavat: talouden, hyvinvoinnin sekä turvallisuuden.

Taideneuvoston kannanotto:

Pelkästään tänä vuonna taiteen kentälle kohdistuvat leikkaukset supistavat merkittävästi sekä kulttuurialan ammattilaisten toimintaedellytyksiä että kulttuuritarjontaa. Hallitusohjelman mukaiset entistä suuremmat säästöt tulevina vuosina nakertaisivat koko suomalaisen kulttuurin ja sivistyksen pohjaa.

Kulttuuri ymmärretään yhteiskunnallisessa keskustelussa valitettavan kapeasti ja virheellisesti, ikään kuin ylimääräisenä harrastuksena. Väärinkäsitys on tuhoisa, sillä elämme joka päivä keskellä kulttuuriamme. Kulttuuri on kirjastoja, suomalaista elokuvaa, sarjoja ja kaikkien rakastamia bändejä. Se on orkesterikeikkoja, teattereita, tajuntaamme avartavia taideteoksia tai vaikkapa perinnetuolin verhoilua ja ympäristömme elävöittämistä. Suomalainen kulttuuri ei ole ollut ikinä yhtä rikasta, monipuolista ja ihmisläheistä kuin 2020-luvun alussa. Se ei missään nimessä ole hyväosaisten etuoikeus eikä eliitin puuhastelua.

Valtiontalouden tilanne on haastava, mutta se ei johdu ylisuureksi paisuneesta kulttuuribudjetista. Taiteen ja kulttuurin rahoituksen osuus valtion budjetista on 0,8 prosenttia, alle kansainvälisen keskiarvon. Kunnat käyttävät kulttuuriin alle kaksi prosenttia menoistaan.

On selvää, että valtiontalouden iso kuva ei ratkea tästä suunnasta säästämällä. Käy ikävä kyllä päinvastoin – Suomi menettää kasvun mahdollisuudet, joita se kipeästi tarvitsee. Lisäksi kansalaiset voivat huomommin ja yhteiskunnastamme tulee epävakaa ja turvattomampi.

Näkökohta 1: Talous

Kulttuuriala on merkittävä ja työllistävä osa elinkeinoelämää sekä Suomessa että globaalisti. Leikkaukset kulttuuriin nakertavat alan

ammattilaisten työllisyyttä ja vähentävät verotuloja.

Kansainvälisessä vertailussa luovien alojen BKT-osuus Suomessa on pieni, joten kasvupotentiaali on huomattava. Luovat alat tuottavat enemmän kuin valtio niitä tukee – esimerkiksi elokuva-alalle annettu tuotantotuki tuottaa enimmillään yhteiskunnalle kaksinkertaisen euroääräisen hyödyn.

Ylipäätään vireä kulttuurielämä ruokkii luovuutta, jonka varassa korkean jalostusarvon elinkeinotoiminta lepää. Tarvitsemme uusia innovaatioita ja uudenlaisia yrityksiä. Kulttuuri pitää siis lopultakin ymmärtää elinkeinona, jonka menestyminen on hyväksi koko kansakunnalle.

Näkökohta 2: Hyvinvointi

Kulttuurilla on tutkitusti huomattavia hyvinvointi- ja terveysvaikutuksia. Myös WHO on kehottanut valtioita tunnustamaan kulttuurihyvinvoinnin tärkeyden ja vahvistamaan kulttuuri-, sosiaali- ja terveysalojen yhteistyörakenteita ja -mekanismeja. Koska sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksia on tarpeen hillitä, kulttuurista leikkaaminen on oman oksan sahaamista.

Jo vuodelle 2024 kohdistuvat leikkaukset Taiken toiminta-avustuksiin pudottivat avustuksen piiristä 17 aiemmin avustusta saanutta yhteisöä eri puolilta maata. Noin sata taiteilijaa jäi ilman kohdeapurahaa. Näin kulttuurin saavutettavuus heikkenee ja maakuntien elinvoima hiipuu.

Näkökohta 3: Turvallisuus

Epävakaaksi muuttuneessa maailmantilanteessa Suomi tarvitsee elinvoimaista kulttuuria kipeämmin kuin koskaan. Kulttuurialalla on merkittävä rooli henkisen kriinkestävyyden ylläpitäjänä. Tästä kertoo sekin, että huoltovarmuuskeskus selvittää parhaillaan kulttuurialan ottamista mukaan huoltovarmuustoiminnan

piiriin. Sivistynyttä, lukutaitoista ja omasta kulttuuristaan myönteisellä tavalla ylpeää kansakuntaa on huomattavasti vaikeampi horjuttaa esimerkiksi informaatiovaikuttamisella tai muilla vihamielisillä aikeilla.

Suomen ei pidä säästää sielustaan ja sydämestään

Taide- ja kulttuurialan nykyisiä rahoitusmalleja ja rakenteita tulee toki tarkastella myös kriittisesti – se on sekä taiteen tekijöiden että kokijoiden etu. Myönteistä on, että parhaillaan käynnissä oleva kulttuuripoliittinen selonteko katsoo nimenomaan tulevaisuuteen ja pyrkii löytämään parlamentaarista tukea laajan ryhmätyön pohjalta esitettävälle kulttuuripoliittisille toimenpiteille.

Elinvoimainen kulttuuri ei tietenkään lepää pelkästään valtion ja kuntien rahoituksen varassa. Säätiöt tukevat taidetta yli 70 miljoonalla eurolla vuosittain. Ehdottomasti eniten kulttuuria rahoittavat kuluttajat tehdessään hankintoja ja käyttäessään palveluja.

On kuitenkin selvää, että julkista rahoitusta tarvitaan. Näin on jokaisessa sivistys- ja hyvinvointivaltiossa, eikä etenään Suomen kaltaisen pienen kansakunnan pidä säästää sielustaan ja sydämestään. Jos kulttuurimme näivettyy ja sivistyksemme pohja rapautuu, tulevaisuus on sekä materiaalisesti että henkisesti köyhempi.

Lisätiedot:

Juha Itkonen, taideneuvoston puheenjohtaja. Yhteydenotot ja haastattelupyynnöt Laura Manninen, Taiken viestintäpäällikkö, laura.manninen@taike.fi, p. 029 533 0843.

Taideneuvosto on Taiken asiantuntijaelin, joka toimii opetus- ja kulttuuriministeriön asiantuntijaelimenä taidepoliittisissa linjauksissa. Lisätietoa Taiken verkkosivuilta.

Tarpeeseen liittyvä käyttäjämäärä ja käydyt keskustelut

Thomas Rosenberg	Jonas Randers => äänitekniikko
Hanna Lindroos	Sibeliuspäivät
Leif Eriksson	Loviisan kaupungin kulttuuritoimi
Jaana Laaksonen	Kulttuuri lapsille & nuorille
Kenneth Albrecht	Yhdistykset, monitoimitilat
Jahkob Tjäder	Kuvataiteilijat, työtilat ja esiintymispaikka
Anu-Tikka Blomqvist	Vierailevat teatterit, esimerkiksi Fabel
Lurens, talviteatteri, kertausvaihe tammikuu– toukokuu	Koulut (myöskään suomenkielisessä koulussa ei ole kirjastoa)
Lovisa Operaförening (Uudenvuoden show sekä mahdolliset muut tuotannot)	Kalle Katz
Loviisan taiteen tukiyhdistys (vähäisemmin)	Loviisa Big Band
Porvoon musiikkiopisto Loviisassa (tietyt näytökset, mutta haluaa muutoin pysyä nykyisissä tiloissa, kunhan Konstsamfundet ei myy taloa – talo on kirjoitushetkellä myynnissä)	Suurimmalle osalle toimijoista vuokrataso on ratkaiseva, kun puhutaan blackboxista.
Taidetehtaan tanssikoulu Loviisa – joulumatinea, kevätinäytös	<i>”Olen suurella mielenkiinnolla lukenut selvityksesi, joka on perusteellinen ja antaa selkeän kuvan kirjaston ja kulttuuritalon tarpeesta Loviisassa. Selvitys toimii erinomaisena tiekarttana prosessin edetessä, ja se sisältää runsaasti tietoa ja ajatuksia herättäviä näkökulmia, jotka avaavat hyvän vuoropuhelun päättäjien ja kaikkien muiden osapuolten välillä.</i>
Loviisan kansalaisopisto – tarve lavatiloille päivisin liikuntatoimintaan, mahdollisesti myös joinakin iltoina	<i>Kaiken kaikkiaan katson, että vakavasti otettavat päättäjät hyötyvät suuresti perusteellisesta selvityksestäsi, joka tarjoaa hyvän pohjan tarvittaville päätöksille.”</i>
Loviisan teatteri – mahdollisesti näytös vuodessa (on muutoin omat tilat VPK-talossa)	– Stefan Mutanen, Karjaan Fokushankkeen vetäjä ja hallituksen puheenjohtaja.
Lovisa Contemporary (tietyt tuotannot)	
Timothy Kühn – kansainvälisten ja kotimaisten laadukkaiden konserttien tuotanto	
Susanna Karvinen, näyttelijä, tuottaja ja tanssija, kiinnostunut tuottamaan Loviisassa muiden kaupunkien sijaan	
Beniamino Borghi – koreografi, tanssija ja tuottaja	
Teater Fabel – omat tuotannot rajoitetussa laajuudessa sekä avoimet hankkeet	
Kalle Katz	
Maria Linde	
Mirella Pendolin	
Macus Music => äänitekniikko	

Lovisa

Väestö 31.12.	14 352
Väkiluvun muutos	–106
Väkiluvun muutos, %	–0,7
Alle 15-vuotiaiden määrä, %	12,4
15–64-vuotiaiden osuus, %	55,8
Yli 65-vuotiaiden osuus, %	31,8
Demografinen huoltosuhde	79,3
Taloudellinen huoltosuhde	.
Keski-ikä, molemmat sukupuolet	49,4
Keski-ikä, miehet	48,3
Keski-ikä, naiset	50,6
Suomenkieliset	7 907
Suomenkieliset, %	55,1
Ruotsinkieliset	5 562
Ruotsinkieliset, %	38,8
Saamelaiset	0
Vieraskieliset	883
Vieraskieliset, %	6,2
Ulkomaan kansalaiset	693
Ulkomaan kansalaiset, %	4,8
Ulkomailla syntyneet	965
Ulkomailla syntyneiden osuus, %	965
Ulkomaalaistaustaiset	902
Ulkomaalaistaustaisten osuus %	6,3
Ev.lut. kirkkoon kuuluvien osuus, %	67,1
Muihin uskonyhteisöihin kuuluvien osuus, %	1,4
Uskonyhteisöihin kuulumattomien osuus, %	31,5
Maapinta-ala, km ²	820,06
Väestötiheys	17,5
Väestöön kuuluvat, jotka ovat syntyneet alueella	14 280
Asuinalueellaan syntyneet henkilöt	6 422
Muualla kuin asuinalueellaan syntyneet henkilöt	7 930
Asuinalueellaan syntyneiden osuus, %	44,7
Syntymäalueellaan asuvien osuus, %	45,0

PÄÄTÖSTEN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

ASIA: KIRJASTO JA KULTTUURITALO

Päätösten vaikutuksia tulee ennakoida, jos päätös vaikuttaa suoraan tai välillisesti ihmisiin, ympäristöön, talouteen ja yrityksiin. Ennakoarviointi onnistuu parhaiten, kun se liitetään osaksi valmistelu- ja päätöksentekokäytäntöjä.

Merkkien selitykset

- ++

Merkittävä ja pitkäaikainen myönteinen vaikutus

+

Lyhytaikainen myönteinen vaikutus

0

Neutraali vaikutus
- Merkittävä ja pitkäaikainen kielteinen vaikutus

-

Lyhytaikainen kielteinen vaikutus

PÄÄTÖKSEN VAIKUTUS

Vaikutukset ihmisiin

(Päätösten sosiaaliset vaikutukset ja terveysvaikutukset eri ihmisryhmiin, esimerkiksi sukupuolen, iän, asuinpaikan, kielen, kulttuuritaustan, tulojen, koulutuksen, ammatti- ja työmarkkina-aseman tai erityisryhmän mukaan.)

	Merkki	Vaikutuksen kuvaus lyhyesti
1. Palvelujen saatavuuteen ja laatuun	++	Kirjaston palvelut ovat ilmaisia ja tilat pitää suunnitella myös fyysisesti saavutettaviksi.
2. Sosiaaliseen elinympäristöön (esimerkiksi ihmissuhteisiin, syrjintään, yhteisöllisyyteen tai yhteisölliseen, kulttuuriseen tai hengelliseen osallistumiseen)	++	Laajasta selvitystyöstä ja esim WHO:n raporteista käy ilmi kuinka tärkeä tällainen hanke on kuntalaisten hyvinvoinnille.
3. Elintapoihin (esimerkiksi ruokavalioon, päihteiden käyttöön, liikuntaan, virkistäytymiseen, riskikäyttäytymiseen)	+	
4. Terveysteen (esimerkiksi fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen)	++	
5. Osallistumiseen (esimerkiksi osallistuminen päätöksiin ja vaikuttaminen, tiedonsaanti)	++	
6. Väestöryhmien toimeentulo (esimerkiksi työllisyys, talous, varallisuus)	++	

Johtopäätös ja perustelut:

Vaikutukset ympäristöön ja ilmastoon

(Vaikutukset, jotka aiheutuvat luonnonvarojen ja energian käytöstä ja niihin liittyvistä päästöjen ja jätteiden määrästä, kulutuskäyttäytymisen muutoksesta tai toimintojen sijoittumisesta ja niihin liittyvistä liikkumis- ja liikenneratkaisuista.)

	Merkki	Vaikutuksen kuvaus lyhyesti
1. Fyysiseen elinympäristöön ja viihtyvyyteen (työ- ja asumisolot, liikenne- ja liikkumis-mahdollisuudet, esimerkiksi melu, ilman epäpuhtaudet, onnettomuusriski jne.)	-	
2. Maaperään, vesistön ja luonnon monimuotoisuuteen	++	
3. Ilmastoon	0	
4. Maisemaan, kaupunkikuvaan, kulttuuriperintöön	++	
5. Rakennettuun ympäristöön ja yhdyskuntarakenteeseen	++	

Johtopäätös ja perustelut:

Vaikutukset kunnan talouteen ja henkilöstöön

	Merkki	Vaikutuksen kuvaus lyhyesti
1. Kunnan henkilöstöön (asemaan, määrään, osallistumiseen)	++	
2. Kunnan talouteen (esimerkiksi menoihin, tuloihin, investointeihin, velkaantumiseen)	-	
3. Tuloksellisuuteen ja tuottavuuteen	++	

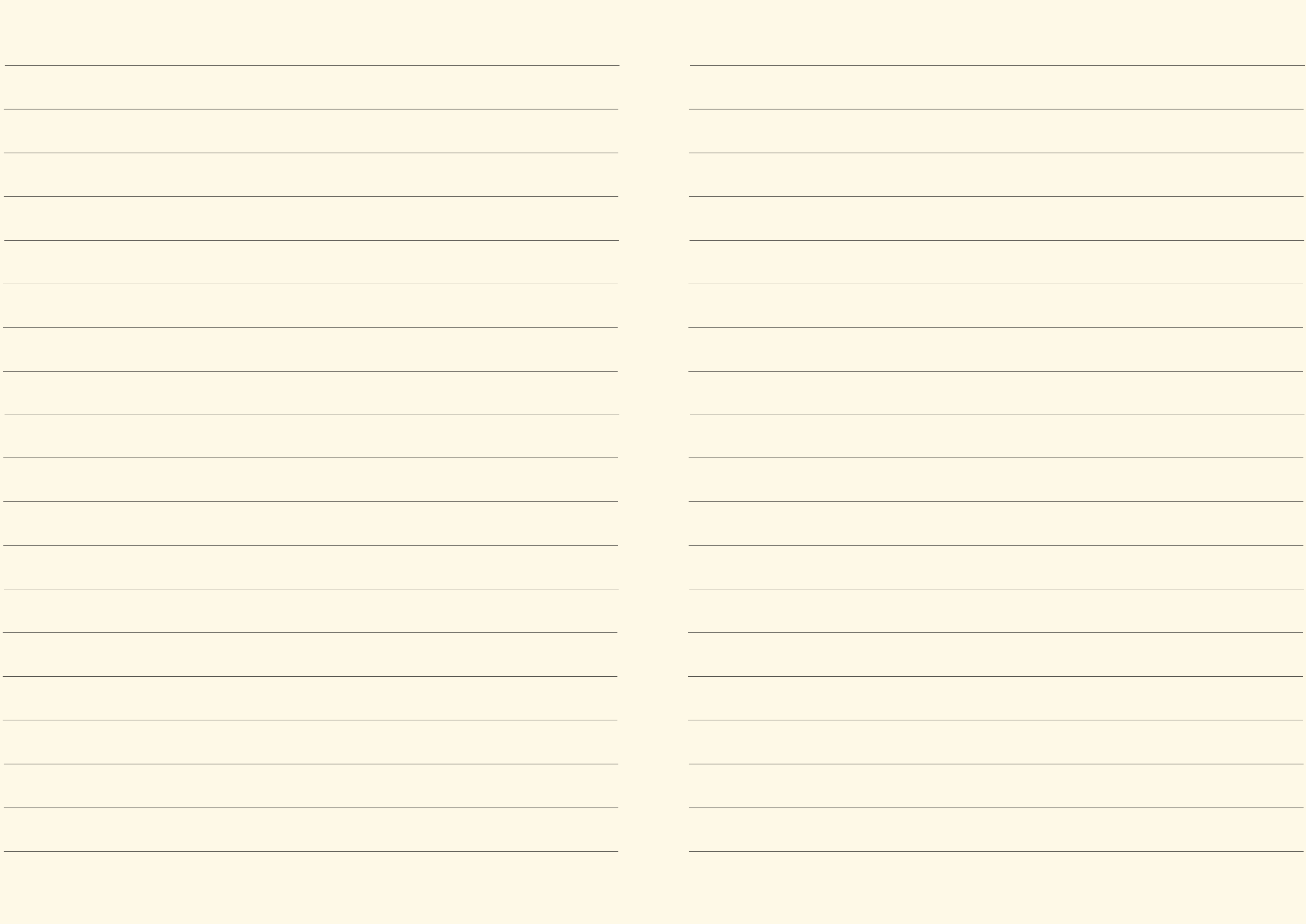
Johtopäätös ja perustelut:

Vaikutukset yrityksiin

(Vaikutukset, jotka aiheutuvat esimerkiksi julkisista hankinnoista, asunto- ja kaavoituspolitiikasta, liikenneratkaisuista tai kunnan talouspolitiikasta.)

	Merkki	Vaikutuksen kuvaus lyhyesti
1. Kaupungin kilpailukykyyn	++	
2. Yritystoiminnan monipuolistumiseen, markkinarakenteeseen ja liiketoimintaan	++	
3. Työpaikkojen muodostumiseen	++	
4. Yritysten kehittämiseen	++	
5. Yritysten työvoiman saantiin	0	
6. Yritysten tavara- ja työpaikkaliikenteeseen	0	
7. Yritysten asiakasvirtaan	++	
8. Yritysten osallistumiseen julkisiin hankintoihin	+	

Johtopäätös ja perustelut:

Savethe date

TLAAKULTTUURILLE20
KINOMARLYN

25.9.2025 klo 17.00

Keskustelu alkaa 17.30